ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 573 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 8–20 4 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎ" 1316 ԻԼՈՒԼ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 573

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته. صاحب امتياز ومدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه واداره خانه سى بابعالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولو
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՋ ԴԵՐԸ
ՏՂՈՑ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ամէնէն մատաղ հասակէն պատիժի գրութիւնը կարեւոր դեր մը կրնայ կատարել տղոց դաստիարակութեան մէջ, բայց երբեք չարաչար գործածելու չէ զայն. Նախ՝ պէտք է պատիժն անմիջական ըլլայ, յետոյ երբեք բարկութիւն ցոյց տալու չէ պատժելու ժամանակ, որպէս զի տղան չենթադրէ թէ ինքը ծնողքին մէկ սրտնեղութեանը զոհ կ'երթայ աւելի քան թէ գործած յանցանքին համար կ'պատժուի. բայց ամէնէն աւելի պատիժին վախը պէտք չէ ըլլայ այնքան տղուն տարրքները վարողն՝ որքան իր նմաններուն մանաւանդ իր հօրն ու մօրն անհաճոյ ըլլալու երկիւղը: Իրարու հաճելի ըլլալու՝ փինքը շրջապատողներուն գորովն ու համակրանքն իրեն քաշելու ըղձանքը կանուխէն արթնցնելու է մանկան սրտին մէջ. և այս բանը քարոզելէ աւելի օրինակով հասկցնելու է անոր. որովհետեւ ընդհանրապէս մանուկը մեծ հաւատ չընծայեր իրեն տրուած այն խրատներուն երբ կ'տեսնէ թէ այդ խրատը տուողն իսկ անոր հակառակը կ'գործէ: Ասոր համար մանաւանդ այր ու կին պէտք է ամէն բանի մէջ օրինակ ըլլան իրենց զաւակներուն: Ինչպէս կ'ուզէք որ տղաքներն իրարու մէջ համերաշխ ըլլան ու գորովագութ, երբ յաճախ կը տեսնեն իրենց հայրն ու մայրը գժտած. ինչպէս կ'ուզէք որ յարգեն իրենց հայրն երբ օրն ի բուն իրենց մօրմէն գանգատ կ'լսեն անոր դէմ, գժգոհութիւն և պժգանք անոր ամէն մէկ արարքներուն դէմ. ինչպէս կ'ուզէք որ համարում ու գորով ունենան իրենց մօր վրայ երբ հայրերնին իրենց ներկայութեան չի քաշուիր կշտամբելէ զայն, և իբրև անօգուտ ու ոչինչ անձնաւորութիւն մը նկատելէ տան մէջ: Շատ ծնողքներ բնաւ չեն նեղուիր տղոց ներկայութեան իրենց ամէն տեսլութիւնն ու ամէն գայրոյթն իրարու երեսի նետելու, և այն խեղճ պզտիկները չուարած ու դողահար մէկ մը մէկուն կ'նային և մէկ մը միւսին, չգիտնալով թէ որո՞ւ իրաւունք տան, միշտ աչքերնին արցունքով լեցուն ու չատ դժբախտ զգալով ինքզինքնին: Վա՜յ ան տղուն որ գժտեալ ծնողաց զաւակ է, բայց մանաւանդ վա՜յ ան տղուն որուն ծնողքը չէ կարող իր կիրքն ու տաելութիւնն եթէ ոչ զոհել իր զաւակներուն, գոնէ ծածկել զայն անոնցմէ:

Եթէ հրէշներ չըլլան այդ թշուառ արարածները, ժամանակէն առաջ հասունցած տրտում ու ջլախտաւոր էակներ կ'դառնան, կեանքին բարիքները վայելելու անկարող՝ մելամաղձոտ ու յոռետես. անոնց հոգւոյն մէջ երբ առաջին օրէն մարի զուարթութեան հուրն, երբ իրենց կեանքին ճամբուն վրայ առած առաջին քայլերնուն հանդիպին իրականութեանց ամէնէն տրխուրին, երբ ամէնէն առաջ իրենց պայծառ ու անմեղ նայուածքին հանդիպին տգեղն ու չարը, ա՜լ ամբողջ կեանքերնին կ'պահեն անոնք այդ տպաւորութիւնը: Մարդկային սրտին մէջ կաթած առաջին կաթիլն երբ դառն է ու պիղծ, ըսած է բանաստեղծ մը, եթէ ովկիանոսին ամբողջ ջուրն անցնի անոնց վրայէն զայն լուալու համար, չի կրնար ջնջել անոր հետքը: Արդարև այդ պզտիկ սրտերն երբ իրենց առաջին փթթումին մէջ դառնանան, չկայ ուրախութիւն մը, չկայ երջանկութիւն մը որ կարենայ բոլորովին ջնջել անոնց խորը պահուած տխուր յիշատակները: Նոյն իսկ պիտի համարձակիմ ըսել թէ գժտուած ու անհամաձայն ամուսիններու համար ոճիր է զաւակ ունենալն, որովհետեւ իրենց երկուքէն աւելի իրենց անմիաբանութենէն տառապողը միշտ այդ անմեղներն են. իրենք կրնան վարժուած ըլլալ կռուելու ու վիճելու, բայց ամէն կռիւ՝ ամէն վէճ տանջանք մ'է տղոց համար, փղփղանքէս թէ բարոյապէս կ'տառապին անոնք, և այդ յուզումներէ ու տխուր կեանքը չատ անգամ անդարմանելի ու երկար հիւանդութիւններ յառաջ կը բերէ և անոնց ամէն կարողութիւնները կ'խամրեցնէ կանուխէն: Մայրն իր տղոց առջեւ երբ խօսի անոնց հօր վրայ, պէտք է բարձր համարում ու գորով յայտնէ. Նմանապէս հայրն ինքզինքն աւելի յարգել տալու ու նոյն մտածումով տղոց առջև պէտք չէ արհամարհանք յայտնէ իր կնոջ ու և է մէկ արարքին. իրենց դիտողութիւններն իրարու կրնան յայտնել միշտ գաղտնի, բայց երբե՛ք տղոց ներկայութեան: Այսու հանդերձ տղան աւելի գորովանօք կապուած ըլլալու է իր հօրը քան թէ անկից երկիւղ զգալու. տղուն մէկ անհաճոյ վարքն ուղղելու համար պէտք չէ երբեք ըսել «հայրդ քեզ պիտի ծեծէ կամ պատժէ», այլ ըսելու է թէ հայրն իր ըրածը իմանալով պիտի վշտանայ և տղուն բաւական ըլլալու է այդ սպառնալիքը:

Անհանդուրժելի բան է տեսնել տղաք որ կ'սոսկան իրենց հօրմէն, կը դողան անոր առջեւ իբրեւ դահճի մը առջեւ, և կան հայրեր, ունայնամիտներ, որ ինքզինքնին փառաւորուած կ'զգան ատով: Սակայն ի՞նչ կ'ըլլայ այդ բանին արդիւնքը. Նախ տղան գորով զգալէ կ'դադրի իր հօր նկատմամբ, երկրորդ՝ պզտիկ ծերունի մը կ'դառնայ, և հօրը բացակայութեան՝ ջանալով օրինակել զայն, ինքն ալ իրմէ փոքրերուն միեւնոյն ընթացքը կ'բռնէ, որով թէ՛ ինքն անտանելի կ'ըլլայ և անկիրթ, և թէ տղոց մէջ անհամաձայնութիւն և ատելութիւն կ'ծագի. և ի լրումն ամենայն չարեաց, այսպիսի հայրերը միշտ կ'անգիտանան իրենց զաւկին վարքն ու բարքն, զգացումներն ու տրամադրութիւնները. և իրենց ու զաւակնուն մէջ միշտ անջրպետ մը կ'մնայ. անոնք ալ միշտ օտար են իրարու, և բան մը չի կրնար զանոնք մօտեցնել, միացնել: Ընդհակառակն հիանալի է տեսնել համաձայնութիւն, գորով ու համարում ծնողաց ու զաւակներու մէջ. այնքան մեծ է գորովին ու համարման զօրութիւնն որ դաստիարակութիւնը մեծապէս կ'դիւրանայ անոր շնորհիւ: Ամենքս ալ գիտենք թէ ամէնէն անտանելի դպրոցականն, ան որ յուսահատութիւնն է միւս ուսուցիչներուն, հլու և հանդարտ տղայ մը կ'դառնայ այն ուսուցչին առջեւ որ կրցած է չահիլ անոր սէրն ու համարումը. Նոյնն է նաև ծնողաց համար: Մայր մը երբեք ջանալու չէ որ իր զաւակները պզտիկ պարոններ ու պզտիկ տիկիններ դառնան, լուրջ ու խոհուն. իրա՛ւ, արգահատելի է տեսնել տղաքներ որք չեն խաղար, չեն ճռուողեր, այլ լուռ ու մունջ կ'նստին ու մտիկ կ'ընեն չուրջերնին անցած դարձածը. այս բանը պէտք է աւելի մտահոգութիւն պատճառէ ծնողաց քան թէ գոհունակութիւն: Տղուն յատկութիւնը նոյն իսկ հրապոյրն է խնդալ, ցատկել, վազվզել, եւ չատ անիրաւ են այն անձինք որ անոր կ'արգիլեն այդ բաներն, իբր թէ զայն քաղաքավար ընելու նպատակաւ: Ի՛նչ որ տղուն բնական է թողլու է որ ընէ, անշուշտ չափաւորութեան սահմանին մէջ. եթէ տղոց զուարթութիւնը չըլլար, ի՞նչ բան արդեօք պիտի կարենար կեանքին տխրութիւնը քիչ մը մեղմացնել:

Ծնողք մը, մանաւանդ մայր մը, երբեք իր զաւակներուն մէջ խտրութիւն դնելու չէ. կ'պատահի երբեմն որ զաւակներէն մին կա՛մ ակարակազմ ըլլալուն և կամ նոյն իսկ առանց պատճառի քիչ մը աւելի համակրանք ազդէ մօրը սրտին. այս բան ա՛յն ատեն միայն ներելի կ'ըլլայ, երբ մայրը գիտնայ ծածկել այդ նախադասութիւնը միւս զաւակներէն, եթէ ոչ անոնց սրտին մէջ ինքն իր ձեռքովը ցանած կ'ըլլայ չարութեան և նախանձու սերմերը: Իսկ երբ միակ զաւակ մը ունի մայր մը, կրկին դժուար է իր պաշտօն: Մտքի չատ զարգացում, չատ հզօր կամք պէտք է իրեն, ինչպէս և իր ամուսնոյն՝ այդ պզտիկ արարածն եսասէր ու անտանելի չընելու համար: Գրեթէ միշտ մայրն ինքզինքն կ'ներէ՝ ամէն կամքը, նոյն իսկ ամէնէն անգործադրելիները կատարելու այդ պզտիկ կուռքին. ինքզինքն անոր գերին՝ անոր ստրուկը կ'նկատէ. կ'մոռնայ անոր համար ուրիշ ամէն պարտականութիւն, և խեղճը չի գիտեր թէ ադով ի՜նչ մեծ չարիք կ'պատճառէ իր զաւկին: Այսպէս մեծցած տղան ա՛յն աստիճան խստապահանջ կ'ըլլայ, ա՛յն աստիճան ինքզինքը կատարեալ ու չնաշխարհիկ էակ մը կ'ենթադրէ որ ոչ ոք, բաց ի մօրմէն, կրնայ հանդուրժել անոր. և ընդհանրապէս այդ տղաքները վերջէն ամէնէն դժբախտները կ'ըլլան: Մի՛, մի՛ վախնաք, մայրեր. ձեր զաւակը քիչ մը վշտանալով, քիչ մը լալով ո՛չ հիւանդ կ'ըլլայ, ոչ ալ կ'մեռնի. բայց իր ամէն քմահաճոյքը կատարուած տեսնելով, ամէն կամքին հնազանդող գտնելով, իր դաստիարակութիւնը կ'ապականի և ադով կ'թունէ ամբողջ կեանքին մէջ. ան չի գիտնար սիրել, տեղի տալ, սիրուելու արժանի ըլլալ, և բնականաբար ոչ մէկէն կ'սիրուի. և միթէ թշուառ չէ՞ այն մարդ որ մէկէ մը սիրուած չէ: [*] ԱՆՆԱՅԻՍ

[*] Այս յօդուածին Թիւցեալը՝ վաղը:

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՑՈՐԵՆԻ ՄԵԾ ԽՆԴԻՐՆ
ԵՒ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆՆԵՐԸ

Գիտէք որ անգլիացի գիտնոց տարեկան համաժողովն [այն է՝ Բրիտանական Ընկերակցութիւնն] այս տարի գումարուեցաւ Պրիստոլ քաղաքին մէջ, նախագահութեամբ Սըր Ուիլեըմ Քրուքսի, որ իր տարեկան ճառին նիւթ ընտրեց ցորենի խնդիրը: Թայմզ խմբագրականի մը մէջ հետեւեալ կերպով կ'ամփոփէ այս ճառն, որ ամէն երկիրներու երկրագործներուն համար չահեկան է:

«Հանրութեան համար ճառին ամէնէն ուշագրաւ մասն ա՛յն է անշուշտ որ կ'խօսի ցորենի խնդրոյն վրայ: Այս խնդիրը կարելի է համառօտել հետեւեալ կերպով.—Ցորենն աշխարհի ամէնէն զարգացած և յառաջադէմ ցեղերուն գլխաւոր ուտեստն է: Ո՛չ միայն իր պաշարն անսպառելի չէ, այլ նոյն իսկ զայն սպառող մարդոց աճման հազիւ թէ համեմատական է: Ցորենի արտադրութեան յարմարագոյն հողերուն տարածութիւնը սահմանափակ է: Որովհետեւ ցորեն սպառող ժողովուրդը կ'աճի այն երկիրներուն մէջ որք իրենց արդի պէտքերէն աւելի ցորեն կ'արտադրեն, կ'հետեւի թէ իրենց համար բաւական ցորեն չունեցող երկիրներուն դուրսէն ստացած պաշարն հետզհետէ պիտի պակսի և ի վերջոյ դադրի: Սըր Ուիլեըմ Քրուքսի ըսածին նայելով, ներկայ ժամանակին մէջ աշխարհի հաց ուտողներուն թիւն է 516,500,000: Սպառման ներկայ չափը նկատի առնելով, այդ սպառողներն ուտեստի և ցանքի համար տարին 2 միլիառ 324 միլիոն անգլ. գրիւ ցորեն կ'պահանջեն: Լաւագոյն հեղինակութեանց հաշւոյն համեմատ, 1897—98ի հունձքին ամբողջական արդիւնքը 1 միլիառ 921 միլիոն գրիւէն աւելի չէ, թողլով 403 միլիոն գրիւի խոշոր բաց մը: Այս բացը գոցելու համար նախընթաց տարիներու հունձքէն աւելցած 100 միլիոն գրիւ կայ: Այսպէս ներկայ ժամանակին մէջ զուտ պակասն է 103 միլիոն գրիւ, և անցեալ տարուան վրայ 6,500,000 ուտող բերաններ աւելցած են: «Ուրեմն պահանջուած հացին մէկ վեցերորդը պիտի պակսի, եթէ հիմա կարելի երեւցածէն աւելի պաշար չկարենայ քաղուիլ նոր բերքին նախակայրէքէն:» Երկրագործներուն բարի լուր մ'է այս, թէև Սըր Ուիլեըմ Քրուքս անոնց զգացմանց համար ճշմարտապէս գիտական անտարբերութեամբ մը՝ դիտել կուտայ թէ «ցորենին գնոյն յարատեւ բարձրացումը կը վախնամ որ հանրային աղէտ մը պիտի պատճառէ՝ որուն առաջքը կանուխէն պէտք է առնել»: Եթէ աւելի գէշ բանէ մ'ալ չվախցուէր, թերեւս սրտի անդորրութեամբ նկատուէր գիներուն բարձրանալը, բայց Սըր Ուիլեըմ Քրուքս՝ իր դարմանը դեռ չառաջարկած՝ խիստ ճարտարութեամբ կ'վախցնէ զմեզ սովի մը հեռապատկերով: Կ'չափէ աշխարհի տակաւին անմշակ մասերուն ուժերն՝ որք կարող են ցորեն արտադրել, և վճիռ կ'արձակէ թէ «եթէ բոլոր ցորենասպառ երկիրներն իրենց տրամադրելի բոլոր մասերն աւելցնեն արդէն գտնուած և արտադրող հողերուն վրայ, ամէնէն աւելի խնամով կատարուած հաշիւները կ'ցուցնեն թէ 100,000,000 անգլ. արտավար պիտի աւելնայ, տալով այսպէս 1 միլիառ 270 միլիոն գրիւ, արտավար [4840 քառակուսի եարտա] գլուխ միջին համեմատութեամբ 12·7 գրիւ հաշուելով, և սակայն ճիշտ պիտի բաւէ մինչեւ 1931 ծնելիք հացակեր բնակիչներուն աճման: Այս թուականէն վերջ, եթէ հաշիւը ճիշտ է, աշխարհի հացակերներն պէտք է իրենց սովորական օրապահիկին չափը հետզհետէ պակսեցնեն: Այլ եւս ցորեն չպիտի կրնայ աճիլ, վասն զի բուսնող գետին չպիտի գտնուի այլ եւս: Այս թիւերն ու հաշիւները կուտանք Սըր Ուիլեըմ Քրուքսի և իր դիմած աղբիւրներուն հեղինակութեան վրայ. բայց կ'խոստովանինք թէ ադոնք բոլորովին համոզիչ կամ նոյն իսկ բոլորովին յստակ կերպով բացատրուած չեն թուիր մեզ: Ի՞նչ պատճառաւ, զոր օրինակ, ենթադրել թէ «Ռուսմանիոյ ցորենասպռյ մասերն հաւանական չէ որ այդ երկրին պէտք եղածէն աւելին արտադրեն կարգ մը տարիներէ վերջ», մինչ կ'ընդունուի նաև թէ «Ռուսմանիա ստուար չափով աւելորդ հողեր ունի՝ որք կրնան ցորենի համար գործածուիլ:» Ինչո՞ւ Սըր Ուիլեըմ Քրուքս կ'արհամարհէ Բրոֆ. Շէլդընի հաշիւը թէ Քուինսլէնտի [Աւստրալիա] մէջ ցորենի յարմար 50,000,000 արտավար կայ տակաւին: Ի՞նչ կ'ըսէ Սիտնէյէ անցեալ օր եկած հեռագրին վրայ թէ Նոր Հարաւային Կալլէսի ցորենասպռյ մասերը մէկ տարուան մէջ գրեթէ 26 % աւելցած են: Ի՞նչ պատճառաւ կ'ենթադրէ թէ ուտեստի սովորական պաշարը պակսիլ սկսելէն վերջ, ժողովրդին թիւն իր աճումը պիտի չարունակէ արդի չափով: Ինչո՞ւ կ'անգիտանայ խնդրանքի և մատուցման յարաբերութեան մասին իր իսկ յառաջ բերած իրողութեանց նշանակութիւնը թէ ցորենի սպառման չափն, որ 1878ին տարին արտավար գլուխ 4·15 գրիւ էր, ներկայ ժամանակիս մէջ 4·5 գրիւի բարձրացած է, և թէ երկու մեծ հացակերներուն — ցորենին եւ հաճարին — աճման յարմարագոյն հողերն հիմա պակաս են քան 13 տարի յառաջ, ժողովրդեան թուոյն աճագին յաւելումներուն հակառակ: Բայց իրաւցնէ, եթէ Սըր Ուիլեըմ Քրուքսի ըսածներուն հաւատանք, այս տեսակ հարցմանց պատասխանելու բնաւ հարկ չկայ: 1931ին ցորենի տիեզերական սովին սարսափելի պատկերը գծուած է, ցոյց տալու նպատակաւ թէ գիտունն օգնութեան պիտի գայ տնտեսագէտին եւ երկրագործին «իր որոյներն իրեն հետ բերելով»: Տարակոյս չկայ որ աշխարհի ցորենասպռյ հողերը սահմանափակ են, բայց անոնց բեղնաւորութիւնը կարելի է աւելցնել անսահման կերպով: Ի Դանիա առ մէն մի արտավար ցորենի բերքը 41·8 գրիւ է, Անգլիոյ մէջ 29·1, Արժանթինի մէջ 13, Մ. Նահանգաց մէջ 12, Ռուսիոյ մէջ 8·6, և Աւստրալիոյ մէջ 6·8, ամբողջ աշխարհի միջինը գրեթէ 12·7 ըլլալով. [Թուրքիոյ հաշիւը չկայ առանձին]: Արդ, ամբողջ խնդիրը կրնայ լուծուիլ բաւական երկար ժամանակի մը համար, եթէ այս 12·7 գրիւի չափ կարելի ըլլայ բարձրացնել 20 գրիւի: Եւ ասիկա կրնայ ըլլալ: Սըր Ճոն Լօզ և Սըր Հէնրի Ճիլպէրթ ասոր փորձն ըրած են փոքր տարածութեան մը վրայ, միեւնոյն արտին միջին արդիւնքն արտավար գլուխ 11·9 գրիւէն 36·4 գրիւի բարձրացնելով տասն երեք տարիներու երկու յաջորդական շրջանի մէջ: Այս տարիներուն երկրորդ շրջանէն սկսելով ամէն տարի ստոյգ նիթրաթ կ'խառնէին, մէն մի արտավարի 5 հարիւր լիպրա, և այս եղաւ հողին ուժն աւելցնող գլխաւոր գործիչը: Ասիկա խարիսխ բռնելով, կրնայ ցուցուիլ որ աշխարհի միջին արդիւնքն արտավար գլուխ 12·7 գրիւէն 20 գրիւի բարձրացնելու համար ամէն տարի 12,000,000 թօն ստոյգ նիթրաթ կ'պահանջուի: Արդ, ստոյգ նիթրաթն իբրեւ բնական արտադրութիւն մը՝ քանակութեամբ սահմանափակ է, և լոկ բնական ընթացքով ալ չատ դանդաղօրէն յառաջ կուգայ: Բայց անոր գլխաւոր տարրը, բորակածինը, չատ կ'գտնուի պարարտեցուցիչ ծիրտերուն և աղբերուն և ընդհանրապէս կոյանոցներուն մէջ, և մեք հիմակ այնքան անկանխահոգ ենք որ առատութեամբ ծովը կ'թափենք այս վերջնոյ գրեթէ ամբողջութիւնը: Ինչպէս տարիներ առաջ ըսաւ Վիքթոր Հիւկօ «Թշուառներ»ուն մէջ, «Բարիզ տարին 25 միլիոն ֆր. ջուրը կը նետէ»: Սակայն եւ այնպէս, բնութիւնն այնքան առատ բորակածին ունի ազատ վիճակի մէջ որ, գիտութեան օգնութեամբ, կարող է նոյն իսկ այս անհաշիւ մսխումին տեղը լեցնել: Վերջերս հրդեհէն փճացած Թոլթըն արահին ընդարձակութեան չափ խորանարդ միջոց մը 27 թօնօ ծանրութեամբ բորակածին ունի իր մթնոլորտին մէջ: Կայն ազատ վիճակի մէջ արժէք չունի, բայց ստոյգ նիթրաթի ձեւին տակ՝ 2,000 անգլ. ոսկի կ'արժէ: Մինչեւ ցարդ խնդիրը զայն հաստատուն ձեւի վերածելուն վրայ էր: Բայց արկոն կազը մեկուսացնելու համար բնագէտ Լորտ Րէյլէյի ընդունած և Սըր Ուիլեըմ Քրուքսի նախագոյն մէկ փորձին վրայ հաստատած քիմիական գործողութիւնը կ'ցուցնէ թէ կարելի է ստոյգ նիթրաթ ձեռք բերել այդ կերպով— պահանջուած ելեկտրականութիւնն յառաջ բերելու համար չոգի գործածելով— թօնը գլուխ 26 անգլ. ոսկի ծախքով: Եթէ Նիակարայի Ջրվէժներէն յառաջ եկած ելեկտրականութիւնն այս նպատակին գործածուի, առ մէն մի թօնը ծախքն 5 անգլ. ոսկին չպիտի անցնի, որ Չիլիի բնական նիթրաթին ներկայ ծախքին երկու երրորդն է միայն. և այս կերպով պատրաստուած նիթրաթի պաշարն ալ անհատնում պիտի ըլլայ: Այսպէս Նիակարայի Ջրվէժին ուժը միայն պիտի կրնայ աշխարհի մէջ ցորենի միջին բերքը 12·7 գրիւէն 20 գրիւի բարձրացնել առ մէն մի արտավար: Եթէ այս առթիւ նկատի առնունք իր ճառին մէկ ուրիշ մասին մէջ Սըր Ուիլեըմ Քրուքսի թելադրիչ յայտարարութիւնը թէ «12 ոտք բարձր, 18 ոտք խոր և 22 ոտք երկայն սենեկի մը խաղաղ օդը բաւական ոյժ կը պարունակէ տասներկու ժամէն աւելի չարժելու մէկ ձիու զօրութիւն ունեցող մեքենայ մը,» եթէ նոյն իսկ անկարելի ըլլայ այս ոյժը տնտեսագիտօրէն գործածել, դժուար է մեզ սա՛ հետեւութեան չյանգիլ թէ քիչ մը կանխահաս է ցորենի տիեզերական սովի հեռապատկերով զմեզ վախցնելու գաղափարը: Պէտք ալ չունինք լրջօրէն նկատի առնելու իր սա՛ թելադրութիւնը թէ՛ եթէ ցորենը պակսի մեզ, կրնանք պանանի դիմել: Տակաւին հարկ չկայ յառեւտրական ասպարէզ կոչել կեդրոնական Ափրիկէն և Պրազիլիան [ուր կ'բուսնի պանանը], Օտեսայի և Շիքակոյի [ուրկէ կուգայ ցորենը] խանգարեալ հաւասարակշռութիւնը վերահաստատելու համար: Այլ հարկ անհրաժեշտ է յասպարէզ կոչել Նիակարայի մեքենական ոյժը:»

ՈՒՂԵԻՈՐԱԿԱՆ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

ԿԱՐԻՆ, 22 Օգս. 98.

Աստի մինչ ի Պոնտոս երկնցող հարթուղիին վրայ անցորդն երկու գլխաւոր բան ունի տեսնելիք. առաջինը՝ Վանէն, Սալնոձորէն, Կարինէն... մասցու կենդանիներ, մեծաւ մասամբ դմակաւոր արու ոչխարներ, խոյեր, ցորեան, ալիւր, գարի... չրէզ մորթ բուրդ ևլն. բարձեալ կ'երթան սպասկական ուղտերով, տեղական ձի ու ջորիներու կարաւաններով, ձիու եւ եզան սայլակներով ի Տրապիզոն որ նաւահանգիստ է Սեւ Ծովի, որոյ ի փոխարէն կ'բռնեն անտի եւրոպական այլեւայլ ապրանաց հակեր, աւելի սուղ գներով և վարձքով քան այս կողմէն. քանզի արեւմուտքի ազգի ազգի կերպասեղէնք և այլ ինչ ապրանք չատ կուգան առ մեզ և կ'ըսպառին քան մեր տեղական արտածելի հում նիւթերը: Եւ աստի կ'հետեւի որ մեք դեռ պարզ նմանող ենք օտարի ճարտարարուեստից գործածութեանն և արտաքին արդուզարդին քան անոնց ստեղծագործութեան, որ տակաւին մեզ մեղմով լոկ գոհացում չենք կրնար տալ մեր պիտոյից: Մանաւանդ որ այնպիսի արգասեանց հողերու վրայ կ'բնակինք, որ բնութեան ամէն բարիքներով ու բերքերով օժտուած է և արուեստից բոլոր ատաղձները կ'ընծայէ մեզ. միմիայն գիտութիւնն է որ կ'պակսի մեզ անոնց չահագործումն իրագործելու համար, որով պատուական արեւելքը խոնարհեցուցած ենք արեւմուտքի առաջ:

* * Երկրորդ՝ թէեւ առջի ճանապարհներն առաջուան պէս դար ու փոս, աճուղող չեն, բայց կարգ մը սովորական դժուարութիւնք խապառ բարձուած չեն. տեղ մը, իջեւան մը չատ լաւ հանգիստ ու կերակուր կըրնաս գտնել. ուրիշ դժուար իջեւան մը՝ նոյնպէս դառն ու դժուար պանդոկապետ մը առջեւդ կ'ելնէ, ինչ որ ուղես անտի չատ սուղ կ'ըսէ, իսկ և իսկ ամայի լերանց անտառաց բրտութիւնը ցոյց կուտայ քեզ:

* * Եւ Տրապիզոնը՝ որ ի դիմաց վաճառականաց ոմանց Քոմիսիոնճիներին ձեռքով այլեւայլ տեղեր ղըրկուելիք բեռները վարձու կուտայ բեռնակիր կարաւաններին պանդոկապետներէն... ոմանց երաշխաւորութեամբ, բացառիկ ճամբորդներին եւ բեռ տուողներին դէմ ոչ սակաւ դժուարութիւն չեն հաներ անոնցմէ իրենց յայտնի չահ մը հանելու կամ չհանելու համար: Իսկ վաճառականք չնայելով որ Կ. Պոլսոյ կամ Եւրոպայի աւելի մօտիկ են քան կարնեցիք, նըւազ վարձքով կ'ստանան իրենց ապրանքը, սակայն անոնցմէ աւելի սուղ գներով կ'ուզեն վաճառել յաճախորդաց:

* * Տեղւոյ, կլիմայի և բարքերու համաձայն ալ իւրաքանչիւր նահանգի դաստակերտներն, հագուստի ու կապուստի ձեւերն ու կարն ու կտուրը կ'լինին: Տրապիզոնի կլիման աւելի վատառողջ ու տաք, չինութեանց ոճմունք միատակ ու բարակ, տանիքներն առանց թանձր հողի ու ցեխի, կղմինտրով կամ տախտակով անզարդ կամ դռնագեղ կ'բարձրանան, և հագուստներն ըստ այնմ չարակ բարակ, նուազ դիմացկուն են: Իսկ Կարնոյ կլիման որ անոր բաղդատմամբ աւելի զով, առողջարար և կարաձմեռն է, չինութիւնք հաստ ու պինդ, կանգնաչափ հողով ու ցեխով պատ ու յառիկ սուղղուած, որ ցուրտ ներս չթափանցէ և ձեան կոյտերի տակ դիմանայ. և հագուստի կտորներն եւ ըստ այնմ կ'պահանջեն որ տաքուկ, դիմացկուն հաստ ու պինդ լինին: Բաց ի այդ, Կարնոյ նահանգն հողագործական տիպար աշխարհն մ'է, և բնականաբար այդ արուեստի հաւատարիմ ծառայողք տաքուկ, դիմացկուն կտորներ կ'ուզեն որ իրենց վրայ դիմանայ. ապա թէ ոչ ընդհակառակն կ'անիծեն այն վաճառականն որ թուլ ու վատ ապրանք կ'վաճառէ իրենց լաւի տեղ: Ասոնք այսպէս կ'պահանջեն ոչ անոր համար միայն, որ աւելի դրամ վճարած են, այլ անոր համար որ իրենց արուեստի մէջ իրենք ալ խարդախութիւն չեն բանեցներ կամ չեն կրնար իսկ. զի ցորենի, գարիի... լաւ ու վատ տեսակը հեռուանց կ'ճանչցուի. ուստի խարդախելու երկիւղ ոչ ոք ունի անոր մէջ, եթէ վաճառականաց ոմանք կամ վաչխառուք խարդախութիւն չընեն՝ աժան տարին հողագործին ձեռքէն աժան առնելով պահեն՝ յետոյ թանկ տարին հող ու յարդ հետ խառնելով թանկ ծախեն:

* * Պայազիտի փոխ-առաջնորդ Մովսէս Վ. և Տ. Ներսէս քահանայն զոյգ վերադարձան իրենց պաշտօնի գլուխը: Ս. Յովհաննու Իւչ-Քիլիսէ վանուց և Վիճակի անկերպարան գործերն ինչ էր նէ նոյնը մնաց, երբեք չբարւոքեցաւ. և յիշեալ կրօնականաց վիճակն ալ գրեթէ նոյնը մնաց. երկու յանցաւոր կողմերէն ոչ մէկը պատիժ մը կրեց ի խրատ և ի զգուշութիւն իրենց անձին և այլոց: Իսկ թէ երկուքն ալ մեղաւոր չէին, այդ ստոյգ ամբաստանութիւնքն ի՞նչ էին կամ ալ ինչո՞ւ քննութեան կանչուեցան: Ասոր վրայ Բագրեւանդայ քահանայք և ժողովուրդ տեսնելով որ յայտնի չահաստակութիւն գործող Տ. Ներսէս քհ. անպատիժ ետ դարձաւ, իրենք ալ նոյնը պիտի ընեն, և Թօփրագ-Գալէի Տ. Յարութիւն քահանան նորէն հարսնետան մէջ այնքան ձրի օղի պիտի խմէ և մերթ չհաս պսակներ ալ կատարէ արբեալ վիճակի մէջ, որ Ս. Պսակի արարողութեանց օրհնութիւններէն՝ հարիւրին մէկն հազիւ կարդալ կարդալ զոյգ ամոլից գլխին:

ՊՕՂՈՍ Օ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ

Ց. Գ.—Ալաշկերտէն վաճառականի անցագիր առի Պոլսոյ վրայ, որ գայի ապրանք առնէի ու ետ դառնայի տեղս վաճառելու. բայց մինչ Տրապիզոն հասայ, չյաջողեցաւ, և անտի մաս մը ապրանք առնելով ետ դարձայ:

ՆՈՒԲԱՐ ՓԱՇԱ

ՆՈՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԲԱՐԻԶԷ

Հայրենիքին 557 թիւին մէջ հրատարակուած Բարիզի թղթակցութիւնն, ի մասին Պ. Արտաչէս Պէրպէրեանի մահուան, և մանաւանդ խմբագրական դիտողութիւնները կարդալով, փութացի ներկայս յղել Պատ. Խմբագրութեանդ, որպէս զի օր մը Նուպար փաշայի կենսագրութիւնը գրած ատեննիդ, հաճիք յիշատակել հետեւեալներն ալ: Իրաւ է թէ Պ. Արտաչէսի դառն մահը մեծ ցաւ պատճառած է որ այդպիսի ուժիմ երիտասարդ մը Նուպար փաշայի պաշտպանութիւնը չէ կրցած վայելել: Բայց ատկէ պիտի չկրնանք հետեւցնել թէ Նուպար փաշա և այլք իրեն չօգնելնուն համար հիւանդացեր և մեռեր է:

Անշուշտ հօս չպիտի գրենք փաչային «իր անմիջական շրջանակին մէջ սանկ քանի մը հոգիի օգնելը, քանի մը հաստատութեանց տարեկան քանի մը ոսկի տալը», վասն զի «ասիկա, փա՜ռք Աստուծոյ, ամենքս ալ կ'ընենք մեր կարողութեան չափով»: Կարծեմ այդ «Մի-*-»ին մէջը չէ Գարակէօզեան օրէնսա՞լ գերդաստանն, որոյ անդամոց սկզբունքն եղած է . . . . . .
. . . . [*]: Նուպար փաչայի Եգիպտոսի մէջ ազգայնոց նկատմամբ ունեցած տրամադրութիւնները կ'թողում Եգիպտահայու մը գրչին: Պիտի չխօսիմ Նուպար-Շահ-

[*].—Նամակագիրն աւելորդ ծանօթութիւն առեր է՝ Գարակէօզեանց սկզբունքը մեզ բացատրելու համար Բարիզէ մինչեւ Պոլիս բաղդոյի ծախք վճարելով: [Մ. ԽՄԲ.]

նաղարեանի դրամագլուխն եղած 4000 ոսկիին [որոյ 1000ը Շահնազարեաննին էր], Շիմիի գործիքներուն և կենդանաբանական հաւաքածոյին 2000է աւելի ոսկին, չէնքը, գրադարանն և այլ գոյքերն, որոց ամէնն 8000 ոսկիի կրնայ հասնիլ և որոց փճանալուն ականատես լինելու դժբախտութիւնն ունեցաւ, ի չնորհս ժամանակին Վարչութեանց նիւթականէն աւելի բարոյական և ազգային կրթութեան և դաստիարակութեան թողած անբաղդատելի պակասն էր որ ստիպեց Նուպար փաշա «Պէն պու միլլէթէ քիւսմիւչիւմ» ըսելու։

Անցողակի յիշենք թէ Նուպար փաշա 2—3000 ոսկի ծախսած է Հայ Հին Մատենագրութեան գաղղ․ թարգմանութեանն և հրատարակութեանն համար․ երկու խոշոր հատորներ, որոց թարգմանիչն եղած է հայագէտ Վիգթոռ Լանկլուա։ Կ՚ըսեն նաև թէ գումար մը ղրկած է Վեննետիկ Հայր Ալիշանի Պատմութիւնը գաղղ․ի թարգմանելու համար․ չգիտեմ սակայն թէ ո՛րքան ստոյգ է։

Եթէ Նուպար փաշա գր․ականութեան ստուարող չըլլար, ասոնց և ոչ մին կ՚ընէր։ Չէ թէ գրողի, այլ՝ ուսման և արուեստին աշխատողներուն միայն կ՚օգնէ և զանոնք գրէթէ միայն կ՚քաջալերէ։ Իր պաշտպանութեան տակ այդ կարգի ուսանողներուն ամսական առնուազն 100 փր․ կ՚վճարէ․ մինչև 300 փր․ առնողներ կան։ Օրական այնչափ դիմումներ և պահանջումներ կ՚ըլլան, որ իրաւամբ ձանձրացուցած են զինք, և պէտք չէ սպանել, եթէ փաշան դուռը ցուցած ըլլայ խեղճ Արտաշէսի։ Իր մօտ եղողները խասիւ արգիլած են ծառայից ո և է խնդրագիր չներկայացնել իրեն։ Անշուշտ կ՚վախնան որ իրենց բաժին չմնար և անօթի կ՚մնան օր մը։ Զլիչելով անհատներու բրած ձեռնտուութիւնները, փաւթանք ըսել թէ «Պէն պու միլլէթէ քիւսմիւչիւմ» ըսող փաշան 96—97 թուին հայ աղքատաց օգնելու համար Լոնտոնի և Եգիպտոսի նպաստամատոյցներուն և Պոլսոյ Պատրիարքին երեսուն հազար ֆրանք ղրկած է։ Հ․ Շարմթանի Բարիզի մէջ բացած աղքատանոց-ապաստանարանին առաջին և մեծ սատարիչն եղաւ և ամիս մը յետոյ բոլոր հոգն իր վրայ առաւ։ Ապաստանարանին մէջ պատսպարուողներու միջին թիւն էր 120, որոց իւրաքանչիւրին 2 փրանք ծախք կ՚ըլլար, ըստ որում ծխախոտ և բաղնի ծախք անգամ կ՚հոգացուէր։ Շուրջ մէկ տարի տևեց ապաստանարանն։ Իրաւ է թէ տեսակ մը Բէմպէլխանէի [ծուլանոցի] դրութիւնն ստացաւ և անարժաններ իսկ կային հոն, բայց սա ևս անուրանալի է թէ ամէն կողմէ գունդագունդ Բարիզ հասնող գաղթականաց եթէ ոչ ամէնը, գէթ մեծ մասը Փարիզի փողոցներուն վրայ պիտի աւանդէին իրենց շունչն, անօթի և անպատսպար։ Ո՞վ կրնար օգնութեան հասնիլ։ Բարեգործական Ընկերութիւնն անգամ քանիցս Ն․ Բարձրութեան դիմեց և 3,000 փր․ի մօտ գումար մը նուէր առաւ։ Փաշան, ապաստանարանը գոցած ատեն, ծերերն և կիները զատելով, Բարիզի մօտ, գիւղի մը մէջ քանի մ՚ամիսներ ևս հոգաց զանոնք, իսկ մնացեալներն իրենց հայրենիքը կամ ուզած տեղերնին դարձուց՝ իւրաքանչիւրին համար 100—200 փր․ ճամբու ծախք վճարելով։ Փաշան 96—97 տարւոյն մէջ մօտաւորապէս հետևեալ գումարը ծախսած է կ՚ըսուի, թէև, դժբախտաբար, այս թիւեր պաշտօնական հանգամանք չունին․— Պոլիս, Լոնտոն և Եգիպտոս ղրկուած դրամ փր․ 30,000, Ապաստանարանի մէկ տարուան ծախքն [մօտաւորապէս] 87,000, ճամբորդութեան և գիւղի ծերոց ծախք 23,000, ընդ ամէնը 140,000 փրանք։ Կ՚հաւատեն թէ ապաստանարանի ծախուց և ճամբորդութեան դրամներուն մէջ բաւական ծանր զեղծումներ գործուեր են։

Այս հաշւոյն մէջ չէ ուսանողներու, Եգիպտոսի մէջ կերակրած անձանց, անոր աւար տուած և ամէն օրուան խնդրանաց [որոց մէկ չորրորդին եթէ արդեամբ պատասխանուի, օրական 100 փրանքը չի բաւեր] համար տուած գումարներն, որոց ամէնը մէկ հաշուելով, պատկառելի գումարի մը կ՚հասնի։

Երբ «Պէն պու միլլէթէ քիւսմիւչիւմ» ըսել է յետոյ փաշան՝ ամենէն աւելի պէտք եղած ժամանակ ոչ-պաշտօնապէս այսչափ զոհողութիւն կ՚ընէ, ըսել է թէ աւելի և պաշտօնականն ևս ընելու տրամադիր է․ հետևաբար, կարծեմ, պէտք չէ անգութ մարդու մը նմանցնելու ևն․ ևն․ չափ կծու լեզու մը գործածել։ Բարիզ ազդեցիկ և գործունեայ եպիսկոպոս առաջնորդի մը պէտք ունի։ «Հունձք բազում են» հոս։

Տ․ Տ․ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Բուխ․, 15 Սեպտ․

ԾԱՆ․ ԽՄԲ․—Նուպար փաշայի անուան շուրջ յարուցուած խնդրոյն մէջ մեր անկողմնակալութիւնը ցուցնելու համար, ահա՛ այս պատասխանն ևս հրատարակեցինք գրեթէ նոյնութեամբ, զեղչելով միայն վերջին պարբերութիւնն, յորում նամակագիրը բաղդատութիւն մը կ՚ընէ Նուպար փաշային և Գարակէօզեաններուն մէջ։ Բայց Գարակէօզեաններուն խնդիրն այլ ևս թաղուած կրնանք սեպել։ Անշուշտ, նորէն պիտի խօսինք երբ Գարակէօզեան նոր կտակ մը երեւան ելնէ։ Պատմութիւնն ինքզինք կ՚կրկնէ կ՚ըսեն։ Այս խօսքը կարծես թէ յատկապէս այս օրհնեալ գերդաստանին և անոր կտակներուն համար ըսած ըլլային։

Գալով բուն խնդրոյն, նամակագիրը Նուպար փաշայի բարեգործութեանց աւելի կամ նուազ ճիշդ մէկ ցուցակը կ՚ղրկէ մեզ։ Կ՚ընդունինք թէ իր բոլոր ըսածները ճիշդ ըլլան, թէև ակներև անճշտութիւնք կան ուրեք ուրեք, մանաւանդ Խաղերլի Նուպար Շահնազարեան վարժարանին համար ըսածներուն մէջ։ Բայց և այնպէս, մեր նախորդ դիտողութիւնը փոխելու պատճառ մը չենք տեսներ։ Նուպար փաշա ողորմեր է իրեն դիմողներու մէկ մասին, կամ անմիջական կերպիւ իր մօտը գտնուողներուն, Եգիպտոսի կամ Բարիզի մէջ։ Բայց պետական մարդու տաղանդն ունեցող անձնաւորութիւն մը, որ նաև իր դարուն է՛ն հարուստ Հայն է, կամ է՛ն հարուստ Հայերէն մէկն է, այսպիսի դիպուածական բարեգործութիւններով չէ որ կրնայ անմահացնել իր անունը։ Մեր ըսածն այս է որ Նուպար փաշայի անունն իր մահէն ետքը չատ պիտի չյիշուի։ Ինք Պէզճեանէ մը չատ աւելի ուսեալ է, և չատ աւելի հարուստ։ Բայց չենք կարծեր որ գէթ Պէզճեանի չափ խօսուի իր անուն իր ազգին մէջ․ որովհետեւ չկայ բարեգործական, կրթական, արուեստական, համալսարանական կամ գրական հաստատութիւն մը որոյ վրայ Նուպար անունն անջինջ դրոշմուած ըլլայ արդէն, կամ դրոշմելու յոյս ունենանք այսուհետեւ, քանի որ զինք շրջապատող չողոքորթներն և հացկատակներն արդէն իսկ այնպէս հաւատացուցած են Նուպար փաշային թէ «ինք Ազգին անմա՜հ, «անմոռա՛ց բարերարներէն մէկն է, «թէ բոլոր Ազգն այսպէս կ՚դաւանի «միաձայն, և թէ որչափ ատեն Հայ «մ՚ըլլայ աշխարհի երեսին վրայ, Նու«պար փաշային անունը պիտի յիշուի։» Անանկ համոզեր են Նուպար փաշան, բայց սխալ խօսք է այս, սխա՛լ։ Ահա՛ ըսել կ՚ուզենք հասկցնել որոց որ անկ է, փարատելու համար պատրանք մը որ Ազգին համար ալ վնասակար կրնայ ըլլալ, Նուպար փաշային համար ալ, եթէ իրօք նախանձախնդիր է յիշատակելի անուն մը թողլու իր Ազգին մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս․ Պատրիարք Հայրն երէկ հետ ունենալով Ա․ գործակատար Տիգրան էֆ․ Տ․ Ներսէսեան, կայս․ Պալատ գնաց և տեսակցեցաւ Ա․ քարտուղար Վեհաֆ․ Թահսին պէյի հետ։

—Ն․ Սրբազնութիւն Պալատ երթալէ առաջ մինչև ժամ 8 Պատրիարքարանի մէջ զբաղեցաւ ընթացիկ գործերով։

—Ս․ Պատրիարք Հայրն որոշեց Բալուի Քաղցրահայեաց Վանքին մէջ Որբանոց մը բանալ այն գումարով զոր Պ․ Զանչեանց իր տրամադրութեան տակ դրած էր այս նպատակաւ։

—Բաբերդի առաջն․ տեղապահին կողմէ կ՚հեռագրուի Պատրիարքարան թէ մանչ և աղջիկ որբերը Սեպտ․ 4ին ճամբայ հանուած են դէպ ի Պոլիս։ Ս․ Պատրիարքն յանձնարարեց Տրապիզոնի առաջն․ տեղապահին, որպէս զի Լոյսի չոգենաւով ղրկէ այդ որբերն, որք Մանչէսդրի ազգայնոց ծախքովը պիտի հոգացուին Իզմիրի Ներսէսեան Որբանոցին մէջ։

—Սամաթիոյ Աղքատախնամ հանգանակութեան ձեռնարկելով Ենի-Մահալլէի հրկիզեալներուն համար, անմիջապէս 4—500 ղրչ․ ժողվեր և յանձներ է նոյն թաղի Թաղ․ Խորհրդին բաշխուելու համար է՛ն կարօտ հրկիզեալ ազգայնոց։ —Նոր-Թաղի Թաղ․ Խորհուրդը մանրամասն տեղեկագիր մը տալով իր պատսպարած հրկիզեալներուն մասին, խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ պէտք եղածը տնօրինուի, եկեղեցւոյն՝ հրդեհէն զերծ մնացած չէնքերուն (Խորհրդարան) ևլն․ նորոգութեան համար։

—Այսօր Պատրիարքարանը գոց է՝ Ս․ Աստուածածնի Ծննդեան տօնին պատճառաւ։

—Երզնկայէ հետևեալը կ՚հաղորդեն մեզ Օգոս․ 29 թուով․— «Արդէն ուրիշ քաղաքներու նման Երզնկայի ևս այս տարուան ձմեռը խիստ ծանր և երկարատև լինելով, սաստիկ տառապեցուց չքաւորներն, և ճարակող Եփէֆ-այի հիւանդութիւնն երկու սեռէ բաւական թուով հին ու թարմ կեանքեր հնձեց։ Ուշ եկաւ ամառն, այնպէս որ մինչև Մայիսին վերջերը ձմեռնամուտի ցուրտ օդեր կ՚ընէր և Յնս․ 9ի արևադարձի օրը Սէմէնտէր [*] կոչուած [Ս․ Գրիգորի աղաւաղեալը] լերան վրայի ճամբորդք պարզապէս ձիւնի բուքէ բռնուած էին․ ասոր յաջորդեց կիզիչ ու հրաշտ ամառ մը, որով երկու հակառակ եղանակաց երեսէն տարւոյս հունձքերը սովորականէն զգալի կերպով նուազ ու աղազուն եղան, ամսէն աւելի է որ մանկանց ու պաճարաց մէջ ալ հիւանդութիւն ինկած է և կ՚չարունակէ տակաւին․ ընդհանրապէս մէկ տարեկանէն վար բաւական մանկունք զոհ գացին ու կ՚երթան տակաւին այդ չարաչուք ախտին․ ասդին լծավար և մեծ-կամթնտու կենդանիք ալ ոչ նուազ կ՚կոտորին իրենց վրայ յարձակող չար ախտին երեսէն, և իրենց աղքատ ու կարօտ տէրերն յուսահատութեան և թշուառութեան կ՚մատնուին պարզապէս։ Յունիսի կէսէն սկսեալ չարունակող հեղձուցիչ տաքերէն յետոյ Օգոստ․ 27ի երեկոյին բուռն և ցուրտ հով մ՚ելաւ որ մինչև հետևեալ առտուն տևեց։ Օգոստ․ 28ի առաւօտ Երզնկան շրջապատող բարձր լեռներէն Սեպուհի և Մընձուրի գագաթները ձիւնով ծածկուած տեսնուեցան ու կ՚տեսնուին տակաւին․ ուչ չէ՞ մնացեր աղքատաց թշնամին։»

[*] ․—Երզնկայի հիւսիսակողմը 2—3 ժամ հեռաւորութեամբ։

—Վիեննայի Մխիթարեանց Աբբահայր Ամբրոսեան Արքեպիսկոպոս ներկայ գտնուեր է Էլիզապէթ կայսրուհւոյն յուղարկաւորութեան։

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼ ՄԸ, քաջահմուտ հայ․ անգլ․ գաղ․ և տաճկ․ լեզուներու, և միանգամայն վարժ առևտրական գործառնութիւններու, կը փափաքի մնայուն կամ այցելու գրագրի պաշտօն ստանձնել։ Դիմել Բէյօղլի։ 4—2

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Տնօրէնութեամբ Մ․ Ժ․ ՖՕՌԻ, — Բէրա, Տօրթ-եոլ փողոց Թիւ 2—4, [illegible] —Գիշերօթիկ, Տըմի բանսիոն (ցերեկի ճաշն հոն ընող) և ցերեկօթիկ։— Այս հաստատութեան մէջ Հայ երիտասարդք կրրնան հետեւիլ թէ՝ Ֆրանսերէնի և թէ իրենց Մայրենի Լեզուի ուսման։ Ֆրանսերէնի ծրագիրը ճիշտ նոյնն է Ֆրանսայի վարժարանաց ծրագրերուն հետ, և կ՚առաջնորդէ դպրութեանց և գիտութեանց պսակաւորի աստիճաններուն։ Ֆրանսերէնի այս կատարեալ քաջընթացքին հետ մէկտեղ, վարժարանը մասնաւոր խնամով կ՚ուսուցանէ Թուրքերէն և Հայերէն։ Աշակերտաց վերամուտն որոշուած է Սեպտ․ 9/21ին։ 20—12

ՏՕՔԹ․ Ա․ ԹԱԳՒՈՐԵԱՆ
Վկայեալ Բարիզու Բժշկ․ Համալսարանէն
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Տղայոց և Ներքին հիւանդութեանց
Բարիզի մէջ իր ուսման շրջանն աւարտելէ և երկար ժամանակ տեղւոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձառութիւն ստանալէ ետքը, Կ․ Պոլիս դարձած է, և իր բնակութիւնն հաստատած է Գատըգիւղ, Թատրոնի մօտ, Քիրէլոս փողոց, Թիւ 28։ Կ՚ընդունի հիւանդներ ԲՇ, ԴՇ, ՈՒՐ, կէս օրէն մինչև ժամ $4^1/_2$ (Ը․Ե․)։ Վկայեալ աղքատ հիւանդները ձրի կ՚դարմանէ։ 12—4

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՆԵՂՈՍԻ ԽՆԴԻՐԸ․— Ֆրանս․ օրաթերթերը կ՚յայտարարեն թէ եգիպտ․ կառավարութիւնը 1885ին Տէրվիչներու ապստամբութեան ատեն Պանր-էլ-Ղազէլի կամ Կապոյտ Նեղոսի հովտին եգիպտական կառավարիչներն ազատ թողուց Սուտանի կամ Հասարակածային գաւառներէն դուրս ելնելու գործին մէջ, նոյն իսկ բացորոշ արտօնութիւն տուաւ անոնց։ Թ․․․ այս առթիւ կը հրատարակէ այն նամակը զոր եգիպտ․ կառավարութեան նախկին վարչապետ Նուպար փաշա 1885ին գրեց Սուտանի կոնտոքորօ գաւառի կառավարիչ Էմին փաշային։

Գահիրէ, 13 Շաապան 1302
(27 Մայիս 1885)

Առ Էմին փաշա,
կուսակալ կոնտոքորոյի,

Սուտանի ապստամբութիւնը կ՚հարկադրէ Խտիվին կառավարութիւնը Բ․․․ երկիրները․ հետևաբար ո և է օգնութիւն չենք կրնար ղրկել ձեզ։ Միւս կողմանէ, ճշտիւ չենք գիտեր թէ ի՛նչ կացութեան մէջ կ՚գտնուիք, դուք և ձեր մարդիկը։ Ուստի չենք կրնար ձեր բռնելիք ընթացքը ցոյց տալ ձեզ։ Գործելու ամբողջ և կատարեալ ազատութիւն կ՚տրուի ձեզ այս նամակով՝ որ Զանզիպարի ճամբով պիտի հասնի ձեզ՝ Զանզիպարի անգլ․ հիւպատոս Սըր Ճօն Քըրքի միջոցաւ։ Արտօնուած էք դրամ հայթայթել ձեզ համար՝ Սըր Ճօն Քըրքի վրայ փոխանակագիր քաշելով։ Կը կրկնեմ որ գործելու ամէն ազատութիւն ունիք, կրցածիդ չափ դժուարութեանց տակէն ելնելու համար, դուք և ձեր մարդիկը։ Եթէ որոշած էք կոնտոքորոյէն դուրս ելնել, միակ ճամբան որուն կրնաք հետևիլ, Զանզիպար յանգող ճամբան է։ Ձեր տալիք որոշումն անմիջապէս ինձ ալ հաղորդեցէք։

Նախարարապետ
ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱ

Այս պաշտօնագիրը Թանի հաղորդող Մ․ Հանրի Տրէհէէն հետևեալ դիտողութիւնները կ՚աւելցնէ․—«Խտիվական կառավարութեան գործերն իր խօսքերուն համաձայնեցան։ Ո և է փորձ չեղաւ Զանզիպարի և Ուկանտայի ճամբով Եգիպտոսի և Վերին Նեղոսի երկիրներուն միջև հաղորդակցութեան կանոնաւոր դրութիւն մը հաստատելու, ինչ որ չատ դժուար գործ չէր։ Ամբողջ հինգ տարի, 1884էն մինչև 1889 Էմին փաշա Եգիպտոսէն ո՛չ մէկ օգնութիւն, ոչ մէկ փամփուշտ, ոչ մէկ տակառ ուտելիք, ոչ մէկ հակ կերպաս ընդունեց։ Ուստի Էմին փաշա այդ միջոցին մեծ դժուարութեամբ Եւրոպա հասցուցած քանի մը նամակներուն մէջ խասիւ կը քննադատէ եգիպտական կառավարութեան անգթութիւնն և խորհրդականներուն տմարդութիւնը։»

ԻՏԱԼԻՈՅ ԵՒ ՔՈԼՈՄՊԻՈՅ կառավարութեանց դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզուեցան, վասն զի Քոլոմպիոյ կառավարութիւնը չընդունելով Անգլիոյ դեսպանն իբր ներկայացուցիչ իտալական շահուց՝ ի բացակայութեան իտալական դեսպանին, Իտալիա ևս յայտարարեց թէ Հռոմի Քոլոմպիոյ ներկայացուցիչն ալ պէտք է պաշտօնէ դադրի։

ՍՊԱՆԻՈՅ Խորհրդարանն իր փակումէն առաջ երկու խիստ փոթորկալից նիստ ունեցաւ։ Ծերակոյտին մէջ Բրիմօ տը Րիվէրա պահանջեց որ քննութիւն մը ըլլայ իր վարչութեան վրայ իբր նախորդ հրամանատար Փիլիպպեանց։ Ջանաց ինքզինք պաշտպանել Խորհրդարանին և Ծերակոյտին մէջ իր դէմ եղած յարձակմանց համար․ «Եթէ կատարեալ գոհացում չի տրուի ինձ, ամբողջ աշխարհի առջև պիտի յայտարարեմ թէ Ծերակոյտին մէջ Ալմէնաս կոմսին ըսած խօսքերը թշուառական զրպարտչի մը խօսքեր են։» Նախագահն ի կարգ հրաւիրեց ատենաբանը։ Ալմէնաս կոմսը խօսք ուզեց, բայց նախագահը մերժեց ըսելով թէ ինք պատրաստ էր ծերակուտականներուն իրաւունքը պաշտպանելու։ Մ․ Սակաստա միջամտէպին վերջ տուաւ, նիստերը դադրեցնող հրովարտակը բաժնէն կարդալով։ Կը կարծուի թէ Ալմէնաս կոմս մենամարտի պիտի հրաւիրէ Բրիմօ տը Րիվէրա մարէշալը։ Երեսփ․ Ժողովին զանիփակ մէկ նստին Քուպայի երեսփոխան, Բէրէյօ, խստիւ քննադատեց Քուպայի բանակն․ ուրիչ երեսփոխան մը, Մ․ Լարա, որ Թնդանօթաձիգ զօրաց սպայ մ՚է, ատենաբանին խօսքն ընդհատելով ըսաւ․ «Ըմահէն մ՚ես դու։» Գուաղանի հարուածներ փոխանակուեցան։ Կ՚ըսուի թէ Մ․ Լարա մենամարտի հրաւիրած է զայն։

—Սպանիական օրաթերթի մը ըսածին նայելով, Մ․ Նահանգները 20 միլիոն տոլարի հատուցում պիտի պահանջեն՝ Քուպայի մէջ ամերիկացի քաղաքացիներուն կրած վնասին համար։ Հաշտութեան Յանձնաժողովին սպանիական անդամներն այսպիսի պահանջման մը սաստիկ պիտի հակառակին, բայց կ՚վախցուի որ Մ․ Նահանգաց կառավարութիւնն սկսի անգութ ըլլալ և չարաչար գործածէ իր առաւելութիւնները։

—Հուիլըր զօրավար կ՚հերքէ իրեն վերագրուած սա՛ խօսքը թէ Մաքինլի նախագահ ըսած ըլլայ իրեն թէ հաւանք չունի որ Բարիզի Յանձնաժողովը կարենայ կարգադրել Փիլիպպեանց խնդիրը։

ԵԼԻԶԱՊԷԹ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ․— Հունգարական թերթերը կ՚ըսեն թէ Աւստրիոյ հանգուցեալ թագուհին մասնաւոր սէր ունէր Հունգարիոյ նկատմամբ։ Կայսրուհին նոյն իսկ մաճառ լեզուով քերթուած մը յօրինած էր, զոր առաջին անգամ ըլլալով կ՚հրատարակեն մաճառ օրաթերթերը։ Այդ քերթուածն հետևեալն է․«Ամէն բան կ՚չարժի և կ՚փոխուի այս աշխարհի մէջ․ չես կրնար հաւատարմութիւն գտնել․ միակ հաւատարմութիւնն ու ճշմարտութիւնն է բնութիւնը, կեանքի այդ դիւթիչ աղբիւրը։ Ո՜վ բնութիւն, զքեզ պաշտողին սիրտը բնաւ չեն կծեր պատրանքներ ու վիշտեր։ Կը սիրեմ քու անփոփոխ հաւատարմութիւնն և կ՚հիմնեմ անոր վրայ։»

—Կայսրուհւոյն զանազան թղթակցութեանց մէջ կ՚յիշուի այն գողտրիկ նամակը զոր Վիքթորիա թագուհւոյն գրած է անոր ամուսնոյն մահուանէն վերջ։ Հանգուցեալ կայսրուհին նոյն սրտայոյզ ոճով գրեց նաև Եօժէնի կայսրուհւոյն և Գերմանիոյ Ֆրետերիք կայսրուհւոյն։ Արդարև չէր թերանար բնաւ տխուր առիթներու մէջ մխիթարիչ հանդիսանալ սգաւորներուն, ո՛ր դասակարգի ալ պատկանէին անոնք։ Վիեննական թերթ մ՚ըսելով թէ կայսրուհւոյն ազնուական չարժառիթներուն, դիտաւորութեանց յաճախ սխալ մեկնութիւններ կ՚տրուէին, բայց զգայուն նկարագրի տէր կին մ՚էր և իր նուրբ զգացումներն յաճախ հպարտութեան նշան կ՚համարուէին, կ՚աւելցնէ․ «Ի՛նչպէս կին մը կրնայ հպարտ ըլլալ որ տասը տարեկան իշխանուհի եղած ատեն Միւնիխի մէջ բոկոտն հացագործին խանութը կ՚վազէր։ Ի՞նչպէս կրնայ Վիեննացւոց մասին անտարբեր նկատուիլ, քանի որ իր զաւակաց Վիեննացի ուսուցիչներէն մին կ՚պատմէ թէ կայսրուհին յաճախ կ՚հարցնէր իրեն․ «Վիեննացիք ի՞նչ կ՚խորհին և կ՚ըսեն ինձ համար։» Ինք ալ գիտէր թէ զինքը սխալ կ՚հասկնան։

—Կայսրուհին չատ անգամ միայնակ Պուտաբէշդի Պալատին պարտէզին մէջ կ՚պտտէր։ Գիշեր մը Պալատան գիշերային պահակը տեսնելով թէ մէկը կ՚մօտենայ, կ՚ըսէ․ «Ո՞վ, կեցի՛ր, ո՞վ է հոն»։— «Հունգարիոյ Էլիզապէթ թագուհին», պատասխանեց Նորին Վեհափառութիւնը։ Գիշերային պահակն անձնուէր ծառայ մ՚էր, բայց քիչ մը կոշտ։ Իրեն տրուած հրամանը միայն կ՚գործադրէր և ոչ զօք կ՚ճանչնար․ Թագուհին յառաջ պիտի չանցնէր։ Բաց ատի, պարտէզի մէջ շրջագայելու ատեն չէր, հետևաբար Թագուհին խնդրեց որ Պալատ վերադառնայ։ Էլիզապէթ հնազանդեցաւ։ Կայսրն այս պատահած դէպքը լսեց․ զինուորը պատժուեցաւ իր վեհապետը մեծարել չգիտնալուն համար և յետոյ սպայ անուանեցաւ, նոյն իսկ Թագուհիին յարգել տալուն համար տրուած հրամանը։

—Կայսրուհին պատուակալ Տիկիններէն մէկը քանի տարի առաջ իր վեհապետին մասին հետևեալ մանրավէպը պատմագրած է։ — Կայսրուհին չէ թէ միայն 50—60 թրքական, այլ իրիկունները չատ կծու ծխախոտի գլանիկներ կ՚ծխէր, իր ջղային գերզգուութիւնն հանդարտեցնելու համար․ կայսրուհին իր այս սովորութենէն չէր կրնար հրաժարիլ։ —Կայսրուհին վերջին ծայր հպարտ էր իր մինչև ծունկերն իջնող երկար գեղեցիկ մազերուն մասին։ Ամէն օր ժամերով սանտրուելու համբերութիւն ունէր իր մազերը խոզանակել տալ, և այն միջոցին իր ընթերցուհին անգլիական, գաղղիական և աւստրօ-հունգարական վէպեր կ՚կարդար անոր։ Կայսրուհին կ՚պահանջէր որ իր մազերէն թել մ՚իսկ չփրցուի՝ երբ զանոնք խոզանակելու ըլլան, և որովհետև ասիկա անկարելի պահանջում մ՚էր, սենեկապանուհին խնդրոյն մէջէն կ՚ելնէր խոզանակով ինկած մազերն իր զգեստին վրայ կարուած գրպանին մէջ աներևութացնելով։ Օր մը կայսրուհին իր առջև կեցող հայելիին մէջէն աս խաբէութիւնը տեսաւ։ Աթոռէն վեր ցատքելով և սենեկապանուհին դաստակը բռնելով, պոռաց․ «վերջապէս բռնեցի զքեզ․ մազերս կ՚աւրես»։ Խեղճն առանց շփոթելու պատասխանեց «կ՚խնդրեմ Ն․ Կ․ Վեհափառութենէդ որ ներէ ինծի․ այսպիսի բան ուրիշ անգամ բրած չեմ, ուզեցի վեհապետիս մազերէն փոքր աղջկանս համար փնջիկ մը չինել իբր թալիսմանք․» Կայսրուհին խնդալով տեղը նստաւ և հետևեալ առտուն սենեկապանուհին ադամանդազարդ օղ մը նուիրեց, ըսելով․ «Աւասիկ թալիսմանք մը փոքր աղջկանդ, որուն արժանի է այսպիսի խոհական մայր մ՚ունենալուն համար։»

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ՕՄՏՈՒՐՄԱՆԻ ՅԱՂԹԻՒՆԸ․— Օմտուրմանի մէջ Խալիֆին պարտութիւնը մեծ խանդավառութիւն յառաջ բերաւ Հիւսիսային Չինաստանի մէջ, և բրիտանական դրօշը քանի մը օր ծածանեցաւ ի պատիւ անգլեւեգիպտական յաղթութեան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ մամուլը կ՚բողոքէ Աւստրիոյ մէջ բնակող իտալացի գործաւորներուն դէմ եղած յարձակմանց համար։ Կ՚յուսայ որ իտալեան և աւստրեան կառավարութիւնները պիտի ջանան իրաց այս անարդար վիճակը դադրեցնել։ Սէքոլօ Թրիէսթէի մէջ Իտալացւոց դէմ եղած յարձակման վրայ խօսելով կ՚ըսէ․ այդ գործերը կ՚հաւասարին այն յարձակումներուն, որոց երբեմն ենթարկուեցան Լիոն և Մարսիլիա բնակող Իտալացիք, նմանօրինակ պարագաներու մէջ։

ՔՈՆԿՕՅԻ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ․— Տխուր լուրեր կուգան տեղական Լըմէրի Քաթանկա գացած գիտական արշաւախմբէն։ Հեռագիր մը կ՚ծանուցանէ թէ Օգոստ․ 9էն 10 լուսնալու գիշերը արշաւախմբին երկրաբան անդամը՝ երիտասարդ Մ․ Տուրնեա, և ոսկեխոյզ Մ․ Քէյզլի Թանկանիքայի մէջ կորեր են, իրենց գտնուած նաւը չրջած ըլլալով բուռն փոթորկի մը միջոցին։ Արկածին երկու զոհերը կրնային արշաւախմբին լաւագոյն տարրերը նկատուիլ։ Որովհետև Մ․ Տուրնեա հակառակ իր երիտասարդութեան,—հազիւ 23 տարեկան էր—, գիտուն երկրաբան մ՚էր, և խիստ փայլուն ուսումնասիրութիւններ ունեցած էր։ Մ․ Քէյզլի, ոսկեխոյզն, անգլիացի էր, և կ՚երևայ թէ չատ լաւ գիտէր իր արհեստը։ Խիստ հումկու և կորովի էր, և իր չարքաշութեան վրայ մեծ յոյս դրած էին իր ընկերք։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀՐԵԱՆԵՐԸ․—Վիճակագրութիւն մը կ՚ըսէ թէ Երուսաղէմի մէջ կան 28,254 հրեայ, որոց 15,216ն Աշքէնազիմ, կամ արևմտեան հրեայ, այսինքն աւստրիացի, գերման, հոլանտացի, անգլիացի, ֆրանսացի, լեհ և ռուս, և 13,038 Սէֆարտեան կամ արեւելեան Հրեաներ, որք Սրանեոլի ալ կ՚կոչուին, և որոց մէջ կ՚գտնուին Պարսկաստանի և Պուխարայի Հրեաներն ալ։ Արևմտեան 15,216 Հրեաներէն 14,440ը գրեթէ բոլորովին իրենց Եւրոպայի կրօնակցաց ողորմութեամբ կ՚ապրին։ Այս օգնութիւնները կ՚ղրկուին նոյն Հրեաներու ծննդավայրերէն։ Բինսքի և Քարլինի Հրեաներէ իւրաքանչիւրին տարեկան 6 փր։ Վարշաւայի Հրեաներուն՝ տարեկան 26էն 130 փր։ Հոլանտայի և Գերմանիոյ հրեաներուն՝ 160 փր։ Այս վերջինք 170 հոգի են միայն։ Բաց ատի 75 Ամերիկացի Հրեաներ կան որ յատուկ օգնութեան սնտուկ մը հիմնել կ՚ուզեն։ Կան նաև 774 ուրիշ Եւրոպացի հրեաներ, որք չեն ընդունիր օգնութիւններն այս հասարակաց դրամագլխէն, որ Արևմուտքէն կ՚հայթայթուի և Շալուքա կ՚կոչուի։ 13,038 Սէփարտեաններէն չատ փոքր մաս մը միայն օգնութիւն կ՚ընդունի, որ տարեկան $3^1/_2$ փր․էն աւելի չէ է՛ն աղքատներուն համար։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ միջազգային չորրորդ Համաժողովը բացուեցաւ Լօզանի մէջ։ Նախընթաց Համաժողովները գումարուած են ի Բարիզ 1891ին և ի Պրիւսէլ 1895ին։ Բացման նիստը Թատրոնին մէջ տեղի ունեցաւ։ Զուիցերիոյ նախագահ Մ․ Ռիւֆի և պատւոյ նախագահ, Ֆրանսայի նախորդ վարչապետ Մ․ Մէլին կ՚նախագահէին։ Մ․ Ռիւֆի բարի գալուստ մաղթեց անդամներուն։ Համաժողովը պիտի տևէ մինչև Սեպտ․ 27, և եօթն ճիւղերու բաժնուած է։ Զուիցերիոյ երկրագործական հաստատութիւններն այցելելու համար քանի մը չահեկան պտոյտներ պիտի կատարուին։

ՊԱՐՊԱՏ (անգլ․ Անթիլեան) կղզիէն հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ անցեալ կիր․ ահաւոր թայֆուն մը քանդեց այդ կղզին։ Քանի մը հարիւր հոգի մեռան․ քսան հազար հոգի առանց բնակարանի մնացին։ Եկեղեցիներու մէջ խռնուած են և իշխանութիւնք ստիպուած են կերակրել զանոնք։ Կղզիին մօտերը գտնուած բոլոր նաւերը փճացան։ Ս․ Վինսան կղզին ալ վնասուելով, հարիւրաւոր հոգիներ մեռան։

ՔԻԼԼԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ սահմանագլուխները ճշտելու համար երկու երկիրներուն պահանջումներն իրարու անհաշտ ըլլալով, Քիլլի կառավարութիւնն որոշեց Արժանթինի կառավարութեան առաջարկել, որպէս զի վճռն յանձնուի Մեծն Բրիտանիոյ իրաւարարութեան։

ՊՈՄՊԱՅԻ մէջ օգոստոս 27էն մինչև Սեպտ․ 3 պատահեցան հնտախտի 157 մահ և քոլերայի 1։ Ի Քուրաչէ, օգս․ 1էն մինչև Սեպտ․ 6, հնտախտի 5 մահ։

ԲՐԱՔՈՎԻԱՅԷՆ (Կալիճիա) կ՚հեռագրուի թէ սաստիկ հրդեհ մը փճացընելու վրայ է Կլօկօ փոքրիկ քաղաքը։ Արդէն հարիւրէ աւելի տուներ մոխիր դարձած են․ քանի մը հարիւր ընտանիքներ առանց բնակարանի մնացած են։

ԱՆԴՐՍԻՊԵՐԵԱՆ երկաթուղւոյն կանոնաւոր երթևեկութիւններն սկսան Սեպտ․ 14ին [Ն․ Տ․] Իրքուցքի և Թոմսքի միջև։

ՆԱԹԱԼԻ թագուհին այս աշնան Պելկրատ պիտի երթայ Ալէքսանդր թագաւորը տեսնելու։ Այս այցելութեան մեծ կարևորութիւն կ՚տրուի։

ՍԵՐՊԻՈՅ թագաւորն և Սև Լերան գահաժառանգ իշխանը քանի մը ժամ տեսակցութիւն մ՚ունեցան ամսոյս 14ին Քարլսպատի մէջ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ ԱՂՋԿԱՆՑ
ՍԿԻՒՏԱՐ
Վարժարանս պիտի վերաբացուի Սեպտ․ 15ին։ Գիշերօթիկ աշակերտները պիտի վերադառնան Սեպտ․ 14ի երեկոյին։ Անսովոր դիւրութիւններ պիտի ընծայուին արդի լեզուներու և վարժարանական ամէն ուսումներու աւանդման համար։ Եւրոպական կրթութիւն առած հիւանդապահ մը պիտի գտնուի վարժարանին մէջ։ Աշակերտուհի տալու համար գրել առ տնօրէն Տր․ Փէթթիք, Պայպլ Հաուզ, Սթամպոլ, կամ դիմել ուղղակի վարժարանը Սեպտ․ 1էն ետեւ, 12—9

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ելմտական նախարարութեան ընդհ․ Համարակալ անուանեցաւ Զիյա պէյ, և անոր օգնական անուանեցաւ Ապտիւր-Ռահման էֆ։

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Մարաշի Իտարէի ժողովին անդամ Գէորգ էֆ․ Խրլագեանի։

Ա․ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ անդամ Շէրիֆ Հիւսէյին պէյի։ Ա․ կարգի Մէճիտիէ՝ Ներքին Գործոց նախարարութեան Դիւանին տնօրէն Ալի Հայտար պէյի։ Ա․ կարգի Մէճիտիէ՝ Պետական Խորհրդոյ անդամ Իլիաս էֆ․ի։ Գ․ կարգի Մէճիտիէ՝ Աժանս Նասիօնալի երկու տնօրէններուն, Մ․ Մորէլի և Մ․ Բօլ Մոնթանիի։ Ե․ կարգի Մէճիտիէ Նիկոմիդիոյ Թաղապետական դեղագործ Օննիկ էֆ․ի։

Գեղարուեստից Շքադրամ տրուեցաւ Ալէմ Մաթպաասի տնօրէն Թէվֆիք էֆ․ի, Օսմ․ Սալնամէն ժամանակին և գեղատառ տպագրած ըլլալուն ի վարձ։

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ․— Վեհ․ Սուլթանը սոյն ցաւակցական հեռագիրն ուղղած է Ֆրանձ-Եոզէֆ կայսեր․ «Խորին տրտմութեամբ իմացայ Վեհ․ կայսրուհւոյն՝ Ձեր Օգոստ․ ամուսնոյն անագորոյն մահը։ Ձեր Կայս․ Վեհափառութեան համար տածած բարեկամական զգացումներովս ջերմապէս կ՚մասնակցիմ այն խոր վշտին զոր այդ աղէտը պատճառեց Ձեր Վեհափառութեան, և կ՚աղաչեմ որ հաւատաք այն անկեղծ մաղթանաց՝ զորս կ՚ընեմ Ձեր և Ձեր մեծափառ գերդաստանին թանկագին արևշատութեան համար։»

ՄԵՌԵԼԱԿԱՆ ՊՍԱԿՆԵՐ․—Աւստրիոյ Էլիզապէթ կայսրուհւոյն դագաղին վրայ դրուած անհամար պսակներուն մէջ, ի մասնաւորի, յիշատակելի է Վեհ․ Սուլթանին ղրկել տուածն, յոյժ չքեղ ծաղկապսակ մը, որ սոմ․ գոյներով ժապաւէններու վրայ կ՚կրէր սա վերատառութիւնը․ «Սուլթան Ապտիւլ-Համիտ, կայսր Օսմանեանց»։ Վիեննայի Պարսկ․ դեսպան Զօր․ Ներիման խան ևս, յանուն Շահին, դրած էր գեղեցիկ պսակ մը, սա արձանագրու-

թեամբ. «Ի՛նչան խորին վշտին Մուզաֆֆէրէտտին Շահին»։

ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ կառավարութիւնը Ս. Աղեքսանդր պատուանշանին Ա. կարգը տուաւ Պետական Խորհրդոյ անդամ Ճավիտ և Նիազի պէյերուն. Դ. կարգի Քաղաքային Արժ նևս պատուանշան՝ Բ. Դրան Դիւանին անդամ Եուսուֆ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց ասոնց գործածութիւնը։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Վեհ. Սուլթանը՝ կայս. Թիկնապահ Էտհէմ փաշայի 5000 ոսկի և էլմասեայ կայս. բանակին զօրաբաժիններուն հրամատարաց 1250 ական ոսկի շնորհեց ի վարձ այն քաջութեան ու արժանեաց զորս նոքա իրապէս ցոյց տուին կռուի դաշտին վրայ։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.—Մինչ ցորենի գնոյն անկման պատճառաւ, հացի գնոյն վրայ 6½ փարայի զեղչ մ'ընելու հարկին ակներև և անհրաժեշտ է, ինչպէս Առեւտրական Սենեկին տեղեկագիրը մատնանիշ կ'ընէ, ձեռնհաս պաշտօնատան, սակայն Քաղաքապետութիւնը նոր ձեռք մը պատրաստելու հարկին վրայ պնդելով, յատուկ Յանձնաժողովոյ մը կազմութեան հարկ տեսած է։ Իգտամ կ'րսէ թէ ասիկա պարզապէս ժամավաճառութիւն է, քանի որ Առեւտրական Սենեկի պէս մարմին մը, որ ամէն օր իրազեկ է գիներուն ելեւէջին, արդար կ'գտնէ հացի գնոյն զեղչումը։ Յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնն ու որոշում տալը 10 օրուան կ'կարօտի, մինչդեռ ամէն օր 100,000 ղշ. աղքատիկ ժողովրդեան գրպանէն կ'առնի կ'անցնի շահագէտ հացագործներուն գրպանն, որով 10 օրուան մէջ մէկ միլիոն ղշ. կ'ընէ ժողովրդեան կրած վնասը։ Քանի որ հացագործներէն ոմանք 5 փարա պակասով հաց կ'ծախեն, ինչո՞ւ համար ընդհ. հացագործները պակաս գնով պիտի չծախեն. ո՞չ ապաքէն այս ալ հզօր ապացոյց մ'է թէ կարելի է հացին արդի գինը զեղչել։ Օսմ. բոլոր լրագրութիւնն համամիտ է Իգտամի այս արդար դիտողութիւններուն։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑ. — Եէտի-Գուլէի նորակառոյց սպանդանոցը, որ հազիւ մէկ երկու օրէ ի վեր բացուած է, քսան փարայի յաւելում մը յառաջ բերաւ արջառի մսին գնոյն վրայ, բան մը որ ոչ միայն աղքատիկ ժողովրդեան կ'վնասէ, այլ և բարձրագոյն հաճութեան հակառակ է։ Պետական Խորհուրդն այս մասին երեք բացատրութիւն խնդրեց Քաղաքապետութենէն։ Այս սպանդանոց, որ արջառներ մորթելու մենաշնորհն ունի, այժմէն Եէտի-Գուլէի ժողովրդեան բողոքներուն առարկայ եղած է, ըստ որում իր կոյանոցներն այնքան գէշ շինուած են որ այժմէն սկսած են խցուիլ և գարշահոտութիւն բուրել, թո՛ղ երշիկ պատրաստողներուն բողոքներն, որոնք անշուշտ առիթէն օգուտ պիտի քաղեն կարեւոր յաւելում մ'ընելու երշիկի գնոյն վրայ ի վնաս երշասէրներուն։

«ՍԹԱՄՊՈՒԼ» անուն կայսերական զբօսանաւուն նորոգութիւնն աւարտած ըլլալով, երէկ արքունի նաւաանին աւազանէն դուրս ելաւ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Վարչութիւնն իր շոգենաւուց նորոգութեան ձեռնարկած է։ Իր նպատակն է Աղէքսանդրիոյ, Տրապիզոնի, Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ եւ Սելանիկի նաւահանգիստներն ամէն շաբթու կանոնաւորապէս շոգենաւ բանեցնել։

ՊԱՂԹՈՒ Պուլկարական Նորակերտ եկեղեցւոյ օծման հանդէսն այսօր կը կատարուի։ Սվէթի Սթէֆան (Ս. Ստեփաննոս) անուամբ պիտի կոչուի։ Եկեղեցական արարողութենէն վերջը, Պուլկարական գործակատար Մ. Մարքոֆ, Գործակատարութեան պաշտօնարանին մէջ ընդունելութիւն մը պիտի ընէ։

ՈՍԿԻՈՅ ՀԱՆՔ, — Գատըգիւղ հարուստ դասուն սիրելի բնակավայրներէն մին է. բայց մարդիկը միայն հարուստ չեն, հողն ալ հարուստ է եղեր։ Ոսկին է որ ոսկի կ'բերէ, կ'ըսեն, կամ որ նոյն է, ոսկւոյն ձգողութիւնն է որ առ ինքն կ'ձգէ ոսկեպաշտները։ Եթէ պէտք է հաւատալ Իգտամի խօսքին, Դատական նախարարութեան գանձապետ Հիւսէյին էֆ.ի (խօսքը մէջերնիս, ա՛յս ալ պզտիկ Կրեսոս մ'է) ապարանքին ետեւի կողմը թափուր գետնի մը մէջ մինչ հոր մը կ'փորուէր, ոսկւոյ նմանող հանք մը գտնուեր է, որ խիղյն հսկողութեան տակ առնուեր է ոստիկանութեան կողմէ։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Հելլէն կառավարութիւնն հրաման ղրկեր է Մավրոկորտատօ իշխանին, որպէս զի փութայ վերադառնալ իր պաշտօնին գլուխը։

—Մավրոկորտատօ իշխան, Պոլիս գալէ առաջ, Սելանիկի ճամբով նախ Աթէնք պիտի երթայ, կ'ըսուի։

ԿԱՅՍ. ՆՈՒԷՐ.—Գերման դեսպանն Պարոն Մարշալ, Հէրէքէի կայս. գործարանն այցելած պահուն, քանի մը գեղեցիկ գորգերու գինն ուզած էր իմանալ։ Վեհ. Սուլթանն իմանալով զայն, բարեհաճեցաւ նոյն գորգերը գերմանական դեսպանատունը ղրկել իբրեւ նուէր։

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ պաշտօն կատարուեցաւ կիրակի օրը Մեծ-Կղզին, Ցանաց Ս. Նիկողայոսի մենաստանին մէջ, ուր թաղուած են ռուս սպաներ ու զինուորներ, Խրիմու պատերազմին միջոցին։ Ռուսական դեսպանն ու դեսպանատան պաշտօնէութիւնք ներկայ գտնուեցան։ Թէ՛ ռուս և թէ յոյն լեզուով պատարագ մատուցուեցաւ։ Եկեղեցական արարողութենէն յետոյ, Մ. Բօլ Սթէֆանովիչ դաշտային ճաշ մը տուաւ բոլոր ներկայից։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներուն վրայ լուբիայի գինն ինկած ու քարիւղի գինը բարձրացած է այս օրերս։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Սեպտ. 5/17ի գիշերն երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուած է Սելանիկի մէջ։

ԿԵՍԱՐԻԱ. — Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակը նկատելով որ Կեսարիոյ վաճառականութիւնն երթալով կ'ընդարձակուի, տեղեկագիր մը մատուցած է Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան, ջատագովելով երկաթուղւոյ մը շինութեան պէտքն, որ այդ վաճառաշահ քաղաքը միացնէ Անատոլուի երկաթեայ ճամբուն, ինչպէս նաև Օսմ. Պանքայի կողմէ մասնաճիւղի մը հաստատութիւնը Կեսարիոյ մէջ և հեռագրական նոր գծի մը շինութիւնը Տէվէլուի և Կեսարիոյ միջև։ Այս վերջին առաջարկին նկատմամբ, Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութիւնը պէտք եղած հրահանգը տուած է Հեռագրաց Վարչութեան։ Գալով երկաթուղւոյ գծին, որոշուած է ամէն դիւրութիւն ընծայել այն ձեռնարկուին որ կ'ուզէ անոր շինութիւնն ստանձնել։

ՆՈՐ ՆԱԽԱՐՇԱՒ մը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուր. օր Թարապիոյ առջև։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ. —Կարգ մը անանուն ընկերութիւնք առանց արտօնութեան, սկսած են գաւառներու մէջ շէնքեր ապահովագրել։ Գաւառներէն եկած դիտողութեանց վրայ, առեւտրական Նախարարութիւնը խնդրեց ձեռնհաս իշխանութենէն ազդարարել առ որ անկ է, որպէս զի գաւառացի ժողովուրդն զգուշանան յարաբերութիւն ունենալէ այնպիսի անանուն ընկերութեանց հետ, որք ըստ օրինի արտօնութիւն չեն ստացած Բ. Դռնէն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Զինովեվ ամսոյս 20ին Եալթա պիտի երթայ և անտի ալ Լիվատիա՝ իր մեծարանքը մատուցանելու Ռուսիոյ Ցարին ու Ցարուհւոյն։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Մ. Ճուվարա, երեկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի հետ։

ԻԶՄԻՐԻ ԱՔԱՂԱՂԸ. — Իրաւ որ Այտընի նահանգին եթէ ոչ մարդիկը, գէթ անասուններն անսովոր քաջութիւն մ'ունին։ Այս անգամ կարգը Տէմիրճիի հանրածանօթ ջորիէն եկած է Իզմիրցի աքաղաղին։ Մալիւմաթ կը պատմէ թէ Իզմիրի Նիւզհէթիէան թաղին մէջ բնակեալ Րումէլեցի գաղթական Օսման էֆ.ի աքաղաղն, անցեալ կիրակի օրը, հաւի պէս կոտտալով, 10 կրամ ծանրութեամբ հաւկիթ մ'ածեր է, որ մասունքի պէս պահուած է եղեր։ Արդեօք առասպելի մարդուն ածած հաւկիթը չըլլա՞յ այս, որ շաղակրատ կիներուն բերնին մէջ 1ը 10ի յանգած էր քանի մը ժամուան մէջ, այնպէս որ իր կնոջ գաղտնապահութիւնը փորձել ուզող այս մարդուն հաւատլի անդամ եկած է։ Եթէ այս զերբնական դէպքն իրաւ է, պատճառ չկայ չհաւատալու թէ Իզմիրի հզօր սեռն ալ շատ չանցած պիտի ածէ եթէ ոչ հաւկիթ... գէթ դաշնակ։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ Վերատեսչութիւնը, քննիչ յանձնաժողոյ տեղեկագիրն ի նկատ առնելով, որոշեց կարեւոր բարենորոգումներ ներմուծել Իզմիրի մաքսատան մէջ, միանգամ ընդմիշտ վերջ տալու համար գործուած զեղծումներուն։

ԿԱՅՍ. Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ Համտիէ և կանոնաւոր հեծելազօրաց ընդհ. հրամատար Ֆէրիգ Ահմէտ փաշա վերջին օրերս Կարին գացեր է մաս մը հեծելազօրքով։

ՀՐԴԵՀ.—Անցեալ Շբ. օրը Պէօյիւքտէրէի սպանիական դեսպանատան խոհանոցը բռնկելով՝ այրեցաւ առանց դեսպանատան վնաս պատճառելու։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Եգիպտական Թէվֆիգի Բապալանի շոգենաւը, նախընթաց գիշեր Միտիլլի առջեւ տիրող փոթորկին պատճառաւ, հելլենական շոգենաւի մը հետ ընդհարում մ'ունեցաւ։ Երկու շոգենաւերն ալ բաւական վնասուեցան, բայց մարդու կորուստ չկայ։

ՌՈՒՄԷԼԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ֆէրիգ Սաատէտտին փաշա, որ վերջերս Րումէլիի նահանգներուն մէջ քննութիւն մը կատարած էր, բարենորոգմանց ծրագիր մը մատուցած է Ներքին գործոց նախարարութեան, որով կ'առաջարկէ գլխաւորաբար ճամբաներու շինութիւնը, մանաւանդ զինուորական տեսակէտով։

ՓԼՈՒԶՈՒՄ. — Արնավուտ գիւղի Այ-Քիրեաքի թաղին մէջ, նախընթաց օրը, յոյն երախայի մը մկրտութիւնը կ'կատարուէր, երբ տան տախտակամածը փլչելով ներկայք մկրտող քահանաներով ու երախայով իրենք զիրենք գետնայարկը գտան. բայց ոչ ոք վիրաւորուեցաւ. Թերեւս Աստուած երախային ողորմեցաւ։

ՊԱՀՃԷ-ԳԱՓՈՒԻ հրդեհը, զոր երէկ ծանուցինք, լամպարի մը շրջելէն առաջ եկած է, և այրած խանին մէջ գտնուած վաճառքներն, 5,000 ոսկւոյ արժողութեամբ, բոլորովին փճացեր են։

ԱՆՏԷՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑ ՄԸ.— Անցեալ օր Գատըգիւղի շոգենաւէն կամուրջ իջնող հաճայի մը հովանոցին ծայրէն շղթայով կախուած ժամացոյց մը կը տեսնուի ուղեւորներէն, որք իրողութիւնը կ'իմացնեն հաճային։ Սա ամօթէն կ'կարմրի ըսելով թէ այդ ժամացոյցն իրենն չէ, և կ'յանձնէ ոստիկանութեան։ Կ'երեւի թէ հաճան շատ պատած պահուն հովանոցին ծայրովն անդիտակցաբար խլած է ուրիշի մը ժամացոյցը, բայց ի՛նչպէս եղեր է որ ժամացոյցին տէրը չէ իմացեր, ասիկա չի յայտներ Իգտամ։

ԱՆԽԻՂՃ ՄԱՅՐ ՄԸ.—Եէնի-գիւղցի Անաստասիա անուն յոյն կին մը, ապօրէն կենակցութենէ մը, մին մանչ և միւս աղջիկ, երկու զաւակ ունեցած և ապա լքուած էր իր հոմանիէն։ Երկրորդ ամուսնութիւն մը կնքելու համար, ձկնորս մը կը գտնէ որ պայման կ'դնէ թէ մանչը մինչեւ որ ձեռքէն չհանէ, չի կրնար իրեն հետ կենակցիլ։ Անխիղճ մայրն երկամեայ Եորկին հետը առնելով, շոգենաւ կ'նստի ծովը նետելու դիտաւորութեամբ, բայց վերջին պահուն խիղճն արթննալով, կ'որոշէ լքել զայն և Բերայի Բանայիա եկեղեցին տանելով, տղուն ձեռքը քիչ մը պտուղ կուտայ և հիմա կուգամ ըսելով կ'առնէ կ'քալէ։ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնն անոր տղան որդեգրելով՝ խնամակալի մը կ'յանձնէ։ Ոստիկանութիւնն իրողութիւնն իմանալով քննութիւն բացած է այս անխիղճ մօր արժանաւոր պատիժ մը տնօրինելու։

ՆՈՐ ՋՐՀԱՆ ՄԸ. — Լոնտոնէ բերուած հրշէջ ջրհանի մը փորձ կատարուեցաւ երեկ առաւօտ, ի ներկայութեան Զէչէնիի և Մուզաֆֆէր փաշաներու։ Փորձէն հասկցուեցաւ թէ այս ջրհան մէկ վայրկենի մէջ կարող էր 250 լիտր ջուր ցայտեցնել 28 մեթր բարձրութեամբ։ 4 հոգի բաւական են բանեցնելու այս նոր ջրհանը։

ՍԻՄԼԵԱՆ ԷՖ., Մաքսային վարչութեան կողմէ Միտիլլի պիտի երթայ տեղւոյն մաքսատան գործառնութիւնները քննելու։

ԱՆՏԷՐ ԱՊՐԱՆՔ.—Մաքսային վերատեսչութիւնն որոշեց ի վաճառ հանել այն ապրանքներն, որոց տէրերը մէկ տարիէ ի վեր երեւան չեն եկած։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ Եկեղեցւոյ վագըֆէն Սկիւտար, Ենի մահալլէ, Տիպէք փողոց թիւ 10 քարուկիր խանութին 24 բաժնէն 7 բաժինը վաճառել հանուած և աճուրդի դրուած ըլլալով 31 օսմ. ոսկւոյ խնդրողին վրայ մնացած է։ Սոյն բաժնոյն աճուրդի պայմանաժամը վերջ պիտի գտնէ ներկայ Սեպտ. ամսոյ 30 Դշ. օր ժամ 9ին [Ը. Թ.] աւելի գին տուողք պարտին մինչեւ նոյն օրը ներկայանալ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Խնամակալութեան։ [Կնք․
5 Սեպտ. 98. 3—1 Խնամակալութեան]

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱԼԶԱՍ-ԼՕՌԷՆԻ չէզոքացման համար Նովոսթիի հրատարակած յօդուածին բնաւ պաշտօնական հանգամանք չի տրուիր Ռուսիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ։ Ռուս կառավարութիւնը միտք չունի Ալզաս-Լօռէնի խնդիրն յուզել իբրեւ միջոց մը ընդհանուր զինաթափութեան։

ՄԱՆԻԼԱՅԷՆ կ'հեռագրուի թէ ապստամբներ, 3,000 հոգի, սպառազէն, իրենց դրօշները ծածանեցնելով և փողերն հնչեցնելով, քաղաքին արուարձաններէն դուրս ելեր են, Ամերիկացիներուն ծափահարելով և «կեցցէ»ներ արձակելով «Փիլիպպեանց ազատարար»ներուն։

ԽՆԱՄԱԿԱԼ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ամէն օր պարզ կերպով կ'այցելէ Քուպայէն Մատրիտ դարձող հիւանդ կամ վիրաւոր զօրքերուն և նաւազներուն։ Հրամայեց որ հիւանդներուն մէկ մասն արքայական պարտէզները փոխադրուին, և կաթ տրուի անոնց ամէն օր։ Վեհափառութիւնը դրամական նուէրներ ալ բաշխեց։

—Մանիլայի ապստամբներուն ձեռքը գտնուած Սպանիացի գերիներուն մէկ երրորդը մեռած են, իրենց քաշած նեղութեանց պատճառաւ։

ՕՄՏՈՒՐՄԱՆԻ յաղթական բանակին Ռուրովիքչայր գունդին երկրորդ մասն ալ Աղէքսանդրիա ժամանեց։ Գնդապետ Կորտոն Մենի, կիրակի օր Անգլիա մեկնեցաւ, Քիչնէր փաշայէն կարեւոր պաշտօնաթղթեր տանելու։

— Քասալայի պահնորդներ ուղղուոր գնդով մը Կէտարէֆի Տէրվիշներուն վրայ կ'քալեն Բարսընս գնդապետին հրամատարութեամբ։

ՔԻԼԻԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ սահմանագլխի վէճն հաւանական է որ Հարաւային Ամերիկայի մէջ մեծ խռովութեան մը պատճառ տայ։ Կ'կարծուի թէ Պոլիվիա գաղտնի դաշնադրութիւն մը կնքած է Արժանթինի հետ՝ Քիլիի դիմադրելու համար, բայց Բերու՞ալ Քիլիի պաշտպան պիտի ըլլայ, վասն զի Քիլի վերջերս Բերուի դարձուցած գաւառներուն համար որոշուած գումարէն 10 միլիոն տոլար շնորհած է Բերուի։

ՉԻՆՈՒ արտաքին գործոց Խորհուրդը մենաշնորհ տուաւ անգլիական խմբակի մը՝ փոքր երկաթուղի մը շինել Քաու-Լունկի և Քանդոնի միջեւ։ Չունկ-Լի-Եամէնն իրաւունք տուեր է նաև Բէքինի խմբակին՝ երկարել հանքերու համար ծրագրուած երկաթուղին՝ Հոնանի նահանգին սահմանագլխէն մինչեւ Սինկ-Նկան՝ Հան գետին վրայ, ուր այս գետ նաւարկելի է։

—Ճարոնի Իթօ մարքիզը Բէքին ժամանեց անցեալ Ուր.։ Չինու կայսրն հրամայեց մէկ քանի երեւելեաց՝ դիմաւորելու երթալ։

—Կայս. հրովարտակ մը թղթատրական վարչութիւնը կ'տարածէ ամբողջ Չինու մէջ, և կ'ջնջէ կայս. թղթատարներու դրութիւնը։ Ուրիշ հրովարտակներով Չինու մէջ կ'մտցուին բարենորոգումներ, ծախքերը նուազեցնելու համար։ Կայսեր խորհրդականք տրամադիր են հիմնական փոփոխութիւն մտցնելու ներքին քաղաքականութեան մէջ, բայց չինական շրջանակներու, և մանաւանդ տարիներէ ի վեր Չինաստան գտնուող Եւրոպացիք կ'կարծեն թէ այս բարենորոգմունք խիստ հիմնական են, և պիտի զայրացնեն պաշտօնակալներու դասակարգը. բայց լուսաւորեալ Չինացիք սիրով կ'ողջունեն բարենորոգմանց այս ջանքերը։

ԱՆԴԻԼԵԱՆ կղզեաց մէջ պատահած թայֆունը 10 ժամ տեւեր է։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնք ընդհատուած են։ Սէնդ-Վինսէնթի մէջ գրեթէ բոլոր տուները վնասուած են եւ շատը փլած են։ Պարպատ կղզեաց մէջ մինչեւ հիմա ստուգուած է թէ 61 մեռեալ և 31 վիրաւոր կան։ 2,000 տուն կործանած են և 15,000 հոգի անպատսպար մնացած։

ԱԼԶԱՍ-ԼՕՌԷՆԻ սահմանագլխուն վրայ դէպք մը պատահեցաւ անցեալ կիր.։ Ֆրանսացի երկու զինուորներ ձերբակալուեցան գերմանական հողին վրայ։ Զինուորները քաղաքային զգեստ կ'կրէին, բայց իրենց զինուոր ըլլալը հասկցուեցաւ։ Գերման ոստիկաններն ուզեցին վախցնել զիրենք, բայց երկու զինուորականք դիմադրեցին և անոնց մէ մին գետին փռեց գերման ոստիկաններէն մին։ Մօտակայ պահականոցէն երկու հոգի օգնութեան հասան Գերմաններուն, որք վերջապէս կրցին ձերբակալել երկու Ֆրանսացիներն եւ շղթայակապ Շիրմէք տանիլ։

ՍԱՆԹԻԱԿՕՅԻ անձնատուութիւնն ստորագրող Սպանիացի Թօրալ զօրավարին բնակած տունին առջեւ թշնամական ցոյցեր եղան Սեպտ. 16ին։ 700 հոգի հաւաքուած կ'պահանջէին որ Քուպայէն դարձողները անմիջապէս նաւերէն դուրս ելնեն։ Ցուցարարները դէպի քարափները դիմեցին ծափահարելով ի պատիւ զինուորներուն։ Մաքսային պաշտօնեաներն ու ոստիկանք ուզեցին զանոնք արգիլել քարափը մօտենալէ, բայց անոնք 1500 հոգւով մտան նաւամատոյցը։ Նաւերէն դուրս ելնող զինուորներու տեսարանն, որ բոլորն էին, և գրեթէ մերկ, ա՛լ աւելի զայրացուց ամբոխը։ Թօրալ զօրավար ուզեց գաղտագողի երթալ շոգենաւի մը մէջ, բայց ամբոխը տեսնելով զայն, սկսաւ քարեր նետել, սուլել զայն գրեթէ կէս ժամ։ Խռովութիւնը ժամանակ մը տեւեց, բայց յետոյ բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ.—Բարիզ, 17 Սեպտ.— Էքօ տը Բարի կ'ծանուցանէ թէ Զոլա Հոկտ. 3ին Ֆրանսա պիտի դառնայ։

—Կոլուա ձերբակալուած սպային մասին կ'ծանուցանէ թէ Ֆրանսայի հարաւային կողմը գտնուող պահապան զօրքերու գնդապետ մ'է, որ դատաւորներու հաղորդեց Տրէյֆիւսի պաշտօնագիրներու գաղտնի ծրարն, որ փաստաբանին չհաղորդուեցաւ և Տրէյֆիւսի դատապարտութեան պատճառ եղաւ։

—Բարիզի մէջ մեծ անհամբերութեամբ կ'սպասուէր Նախարարաց Խորհրդին մէջ տրուելիք որոշման։ Էլիզէի պալատան առջեւ աճագին բազմութիւն հաւաքուած էր, որոց մէջ կային նաև քաղաքական անձնաւորութիւններ, Էմմանուէլ Արէն, Ժօզէֆ Ռէնաք, Կլօս, Մալէսբինա, Քէրոթ-րի։ Նիստն 3 ու կէս ժամ տեւեց։ Ժամ 12ին պատերազմական նախարար Զօր. Չիւռլինտէն Էլիզէի պալատէն մեկնեցաւ։ Հասկցուեցաւ թէ վերաքննութիւնն որոշուած էր։ Ժամ 12 ու կէսին նախարարք ժողովասրահէն դուրս ելան և յայտարարեցին թէ դատական նախարար Սառիէն արտօնուած է վերաքննութեան համար դատական յանձնաժողով մը գումարել տալու։ Էլիզէի պալատէն մեկնած ժամանակ, նախարարք ցոյցերու առարկայ եղան մասնաւորապէս Պրիսոն և Պուրժուա։ «Կեցցէ վերաքննութիւն», «Կեցցէ Պրիսոն» աղաղակներ լսուեցան։ «Անկցի Պրիսոն», «Կեցցէ Բանակը» ձայները քիչ էին։

—Թան գոհ է նախարարաց տուած վճռին մասին և կ'աւելցնէ թէ խնդիրը զուտ կանոնական կերպով լուծուելու վրայ է։ Բարիզցիք հանդարտութեամբ լսեցին թէ վերաքննութիւնն որոշուած է։ Կառավարութիւնն զգուշական միջոցներ ձեռք առած է ցոյցերն արգիլելու համար։

ՅՈՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ [illegible] ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր.	94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր.	135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	»	18 »	Հատուցած վնասք	»	90 »
Հատուցած վնասք	»	215 »	Ապահովագրեալ գումարք	»	246 »

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահթաքալէ Խան, Օսմ. Պանքային քով

Լոնտ. — Անգլիական թերթ մը կ'ծանուցանէ թէ Խաթէրհաղի հրամանատար ի մօտոյ խիստ կարեւոր յայտնութիւններ պիտի ընէ։

[Նոյն Փոյթ Բերան 18 Սպտ.]

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Ընդհ. կերպով, Թուղթերու գիները բարձր են այսօր։ Մեր Քնս.ն և Երկ.ն, Ֆրանս. Ռանդն ու անգլիական Քնս.ն ամենքն ալ բարձր են։ Իսկ Սպանիականն ա՛լ աւելի բարձր է, այնպէս որ 7—8 ամիսներէ ի վեր այս գինը տեսնուած չէր, այսինքն 43.10։

—Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ Քնս.ն 24 ղրշ. 22 փրյ. և Երկթ. 109 Ֆրանք։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 19½
Ամէնէն բարձր գին	»	24 19½
Ամէնէն վար գին	»	24 16½
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108 7/8
Ամէնէն բարձր գին	»	108 7/8
Ամէնէն վար գին	»	108 5/8

ԲԱՑՈՒՄ 8 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Գ. Կ.	Օ. Ո.	24 23
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 1/8
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ. Ո	9 20
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Տանծ է Վալ.	Ա. Ո.	3 10
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	700 —
» ժուիսանս	»	202 —
» պարտաթ.	»	498 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	312 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	468 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	1 —
» ութ օրուան	»	2 62
Րումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 16
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 10
Քրիմիյ	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 33
Մէթալիք	»	97 20
Րուպլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 22
Բարիզ 3 »	Ֆր.	23 03¾
Ֆիորին ժամկէտ	»	10 88¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ. 19 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	47 25
» » » Գ.	»	26 12
» » » Դ. բաց.	»	22 12
» » » Դ. գոց.	»	22 18
Փոխառութիւն Գառանտ	»	84 50
» Օսմ. 3½%	»	101 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 87
Այտընի Երկաթուղի	»	11 50
Եգիպտական միացեալ	»	109 25
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 18
Հելլենական 5%	»	39 —
Մօնօբօլ Հելլենական 4%	»	43 75
Ռանթ » 4%	»	32 25
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	93 75
» նոր » 6% 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 43⅜
Դրամազեղչ	»	2 ½

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	97 60
Րումէլիի Երկաթուղի	»	112 80
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 28

ԲԱՐԻԶ, 19 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	Ֆր.	22 65
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. գոց.	»	22 60
» » » Բ.	»	47 55
» » » Գ.	»	26 67
Օսմանիյէ	»	406 25
Րումէլիի Երկաթուղի	»	110 —
Օսմ. Ռէժի	»	285 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	550 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	102 60
Քրէտի Լիոնէ	»	875 —
Պանք տը Բառի	»	958 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3668 —
Իտալական Ռանթ	»	92 87
Սպանիական արտաքին	»	43 10
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 27½
Դրամազեղչ	»	2 ½

ՎԻԷՆՆԱ, 19 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 55
» Լոնտոնի վրայ	»	120 25
Րումէլիի Երկաթուղի	»	58 70
Օսմ. Ռէժի	»	131

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Սեպտ.—Պաշտօնապէս կ'ծանուցուի թէ Գերմանիա, Աւստրիա եւ Իտալիա հաւանութիւն յայտնած են Մուրավիէվ կոմսին շրջաբերականին, բայց պայմանաւ որ Տէրութեանց իւրաքանչիւրին հողային արդի սահմանները բացարձակապէս պիտի պահուին եւ վէճի առարկայ պիտի չկրնան ըլլալ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Ծովային նախարարը պաշտօնէ դադարման պատժոյն ենթարկեց Մոնդոխօ ծովակալն և Սէսթօս հրամատարն, առաջինը Փիլիպպեանց տորմիղին հրամատար և երկրորդը Քավիդէի զինարանին տնօրէնը։

ԼԻԶՊՈՆ.—Փորթուկէզ մամուլն յօդուածներ հրատարակելով կ'բողոքէ Տէլակօայի ծովածոցն Անգլիոյ թողելու խորհուրդին դէմ։ Այս մասին բուռն յուզում մը կ'գուշակուի։

ՎԻԷՆՆԱ, 19 Սեպտ.—Կայսրը վաւերացուց այն կանոնագիր որ կ'որոշէ պետական պաշտօնեաներուն ամսականները։ Պաշտօնեաներուն ամսաթոշակներն աւելցան։

ԲԱՐԻԶ.—Օրլէանի դուքսն յայտարարագիր մը հրատարակեց, որով կը յայտարարէ թէ Նախարարաց Խորհուրդը մատնիչ մը անմեղ հանելու պատրուակին տակ հայրենիքին դէմ գործուած դաւաճանութեան մը մեղսակից կ'ըլլայ։ Նախարարներն իրենց այս ընթացքով ազգային բանակն ոչնչացնել և հայրենիքն ի կորուստ մատնել կ'ձգտին։ Ֆրանսացիք երբեք պիտի չընդունին այսպիսի ընթացք մը և պիտի չհաւանին Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան։

ԲԱՐԻԶ, 19 Սեպտ. — Արտաքին գործոց նախարարը տակաւին չէ ստացած պաշտօնական հեռագիր մը Ֆաշոտայի Ֆրանսական ջոկատի մը կողմէ գրաւուած ըլլալուն նկատմամբ։

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կ'ծանուցանենք յարգոյ հասարակութեան թէ վարժարանս կ'բացուի Սեպտ. 3ին, իսկ դասախօսութիւնք կ'սկսին նոյն ամսոյն 7ին։— Վարժարանս կ'բաղկանայ 8 դասակարգէ եւ կ'աւանդուին հայերէն, գաղղիերէն, գերմաներէն ու տաճկերէն լեզուներն և միջնակարգ վարժարանաց յատուկ գիտութիւնք։—Վարժարանիս մէջ կը դասախօսեն բաց ի Մխիթարեան Հայրերէն՝ նաև արտաքին գաղղիացի եւ այլ ուսուցիչներ։— Ուսողական գիտութեանց և գաղղ. լեզուի համար վարժարանս ունի վկայեալ ուսուցիչներ։—Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ, կիսաթօշակ և արտաքին աշակերտներ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարանիս Վարչութեան ամէն օր մինչեւ կէս օր։

10—4 ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

ՓՈՐՁԱՌՈՒ եւ երաշխաւորեալ երիտասարդ մը, հմուտ, հայ. թուրք. ֆրանս. լեզուաց եւ մանաւանդ լաւ տեղեակ հայ-եկեղեցական երաժշտութեան՝ պատրաստ է ստանձնել ուսուցչութեան եւ երաժշտութեան պաշտօն թէ աստ եւ թէ ի գաւառս։ Դիմել Բերայի գերեզմանատան եկեղեցին։ 5—2

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէտէ միւպայեա օլունաճագ գուրու ֆասուլյա, Նոխուտ, պամեա վէ տոմաթէս բէտէլլերինին մահալլ հալ րումինին 12յինճի ճումա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթալա թալիպ օլանլարըն Խազինէի միւշարիլէյհա կէլմէլէրի իլան օլունուր։ 3—1

6 Էյլուլ 314

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առնենն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց տակերը. բացատրապէս այն յաջորդական ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց գրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ —Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ վճարած վնասնին 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւեր և առագաստանաւեր մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ե. ՄԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
Հաշուեկշիռ 'ի 31 Յուլիս 1898

ԳՈՅՔ

	Ֆր.
Պատրաստ դրամ սնտուկին և պանքաներուն մէջ	143,553,355.99
Առեւտր. Թուղթեր	672,248,093.69
Ռէբոռ	133,303,880 »
Ընթացիկ հաշիւք	350,333,589.48
Երաշխաւորութեամբ փոխատուութիւնք	126,612,464.23
Բաժնեթուղթ, մուրհակ, պարտաթուղթ և պետական արժեթուղթ	8,887,602.78
Անշարժ կալուած	30,000,000 »
Զանազան հաշիւներ	18,215,234.24
	1,483,154,220.41

ՊԱՐՏՔ

Աւանդ դրամ և ի տես մուրհակ	472,903,681.19
Ընթացիկ հաշիւք	553,668,894.81
Ընդունուած փոխանակագիրք	121,947,030.60
Պայմանաժամով մուրհակ	37,572,411.71
Զանազան հաշիւներ	47,062,202.10
Պահեստք	40,000,000 »
Առատաձեռ պահեստ	10,000,000 »
Դրամագլուխ	200,000,000 »
	1,483,154,220.41

Հաշուեստուգմանց յար և նման է.
Նիգհ. Վարչ. Խորհրդոյ Ընդհ. Տնօրէն
ՀԱՆՐԻ ԺԵՐՄԷՆ Ա. ՄԱԶԵՐՈՍ

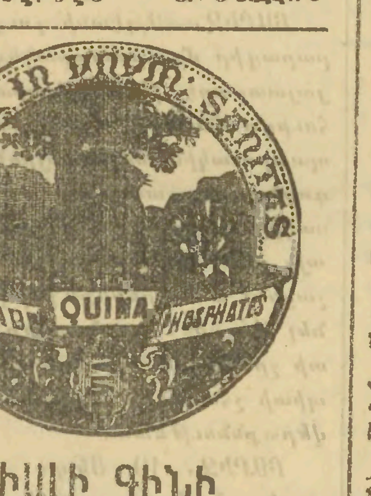

ՎԻՆԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինին որ Քինքինայէ, միսի հիւթէ, ֆոսֆաթ տը շօէ և կրային ու սակրային գրութիւնը զարգացնելու անհրաժեշտ նիւթերէ բաղադրուած կազդուրիչ ըմպելի մ'է. ամէնէն ազդու դեղն է որ կ'բուժէ արեան աղքատութիւնը, դեղնութիւնը, թոքախտն, ստամոքսի ցաւերը, դժուարամարսութիւնն ու փորհարութիւնը։ Նոր ապաքինողներ, ծերեր, կիներ, աղջկներ, տկար կազմ ունեցողներ և որբանոցի մէջ նիհարցող պատանիներ' գործածելով Վիալի Գինին, նոր ոյժ կ'առնեն։ Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարանաց և դեղի վաճառանոցներու մէջ։ 52—42

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԻ ՄԸ ԵԹԷ ՊԷՏՔ

ՈՒՆԻՔ և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, Թողէք Եանօսի Ն.Ե.Ն զզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերն, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել

ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱ VILLACABRAS

ուլխտրկահայոց մաքրողականն, ոն բնական աղբիւրներէն Բասդէօանար գրութեամբ զատուած յստակ ջուր մ'է և չատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առաւօտ անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ' տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխու ցաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքաբրա խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ. 26—13

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Ա. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակելու, Յակոբ Մաղաքեան' արդինքէ ի վեր հաստատուած ի Նափոլի, փորձ յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանաց առուծախի գործողութիւններ. —Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նափոլի բլլալով, չոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կնքած պայմանագրութեամբը, ճանապարհ պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին.—Գ. Եթէ Ֆլորիօ Ռուպաթթինօ չոգենաւային ընկերութեան դիմուի եւ յայտնուի թէ Նափոլի Մաղաքեանի կ'երթան, տոմսակի գինոյն զեղջ կ'առնեն գաղթականք միայն.—Դ. Այդ ընկերութեան չփնտոք կարող են ուրիշ ալ և է չոգենաւով մեկնիլ ի Ֆրանսա, եւ հօն նոյն ընկերութեան չոգենաւով գալ Նափոլի.— Ե. Աւելի մանրամասնութեանց համար գիմել հետեւեալ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով կը գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42

1898 Յունուար 1 ին ամբողջովին երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Արդիւնաւորութիւն որ կ'ընէ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր' 1845' ապահովագրեալներու վճարած դրամը 320 միլիոն։

... Հեղուն դրամով վճարելի 14,400,000 ֆր., 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութեան և որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից են, եւ կամ տոկոսին չեն, ընտրելն է ձեզ համար հաշիւ ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւններ։ Որեւէ համար մանրամասն տեղեկութիւններ ...

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Յ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ.-Պաշտօնէութիւն
Ա. ԶՈՒՀՐԱՊԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց, Վիքթորիա խան Ղալաթիա

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Կ'ուզէ՞ք հոգալ անգլ. եւ ֆրանս. կերպասներ. — Դիմեցէք Պահճէ Քափու Համիտիյէ ճառտէսի Թիւ 38, Օհան էֆ. Կիւմիշեանի վաճառատունն, ուր պիտի գտնէք եղանակին նորաձեւութեան համաձայն ընտիր կերպասներ։ Փափագողաց հրապարակի վրայ ծանօթ դերձակի մը ձեռամբ և ժամանակին կարել կ'տրուի։— Վճարման դիւրութիւն. 70—8

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵՆՔ — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։ — ԱՐԿԱԾ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քնիկ ի Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մաքսատան փողոց)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար Թ. ... Ա. ...

ԷՔԻԹԱԲԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 եւս ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՓԵՐԱ, ԲԱՐԻԶ

		Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնք)	1 ՄԻԼԻԱՐ	227,658,000
Պահեստներու աւելցուկն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն. Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս աստիճան մեծագոյն յաւելուածական գումար ունի).		261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը		813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի		251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին		109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ	425,567,000

Հարկ է նշանակել թէ ԷՔԻԹԱԲԼ 1897ին' բաղդատմամբ 1896ին' ունեցած է յաւելուած մը 37,657,476.05 ֆր. ի յաւելուածին. պահեստին վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այսքան
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած
» 151,654,140.95 » Նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱԲԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ' ԷՔԻԹԱԲԼի գիները տարիքի և տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեկանի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գափու Անեոթաթ խան Թիւ 20—21—22.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Միջերկրականի մէջ-բանող չոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Բամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիս	3500	Նեպթիս	2500
Անթելոփ	3000	Բերա	2250
Ասսոր	3000	Օսիրիս	2250
Անոպիս	3000	Իֆինիա	2000
Օսմանլի	3550	Կառնաք	1500
Զօբրա	2750	Իսիս	1500

Չէյրուինէ չոգ. ը Սեպտ. ի գէպ 3ին Լիվըրբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։
Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹԸԼ և ԸՆԿ.
Ղալաթիա խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
84. Ճէյմս Սթ. ... Լիվըրփուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½, 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իւրաքանչիւր Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւններ ետ չեն դարձուիր.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ' ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (27)

ՎԷՊ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Խնդիրն հետզհետէ տարբեր գոյն կ'առնէր. քահանային այս յառաջաբաններն ամուսնական առաջարկի մը պիտի յանգէին արդեօք։

—Իրաւունք ունիք, Տէր Հայր, պատասխանեց Մրայոնեան, ամէն տեղ դժուարացած է հիմա ամուսնական խնդիրը։

—Գիտեմ, սիրելիս, միհալ երիտասարդները չեմ մեղադրեր, աղջիկներն ալ իրենց աններելի թերութիւնն ունին. սակայն այնպէս կ'կարծեմ որ, այս աղջիկ, որուն վրայ կը խօսինք հիմա, տիպար ամուսին մը կրնայ ըլլալ իր ամէն կատարելութեամբ։

—Այո', ես նպաստաւոր տպաւորութիւններ ունեցայ կ. Պոլսոյ աղջիկներէն, քանի մ'օր առաջ երեկոյթի մը մէջ էինք եւ հոն բազմաթիւ աղջիկներ տեսայ, որոնք ճշմարիտ տանտիկիններ ըլլալու ամէն արժանիքով կ'փայլէին։

—Զափազանց պատիւ կ'ընէք, ձեր Թանկագին համակրութիւնն յայտնելով մեր հօգեւոր հօտին։

—Հաւատացէք որ. Տէր Հայր, ճշմարտութիւն է բաածս, եւ սպականած Եւրոպիոյ մէջ, կ. Պոլսոյ ընտանիքները դէթ պահած են ընտանեկան սրբութիւնը։

—Այս աղջիկ մանաւանդ թանկագին գանձ մը պիտի ըլլայ ամուսնոյն համար. սակայն սա թերութիւնն ունի որ, ամէն երիտասարդի չի հաւնիր. իմ հոգեւոր զաւակս է, պզտիկ հասակէն ի վեր կ'ճանչնամ զինք եւ չեմ մեղադրեր իր դժուարահաճութիւնն, որովհետեւ այնչափ արժանիքով ու հարստութիւնովը, կ'վայելէ որ առաջնակարգ երիտասարդ մը ընտրէ իրեն ամուսին։

—Բնական է, պատասխանեց Մրայոնեան, հիմա բացէ ի բաց հասկնալով քահանային այցելութեան նպատակը։

Սակայն վարպետօրդի տէրտէրն, այնչափ Մրայոնեանի զգացնելէ վերջ, մերժման մը հաւանականութեանն հանդէպ պատրաստ գտնուելու կանխահոգութեամբ։

—Եւ որովհետեւ աղջկան թեկնածուներուն մէջ առ այժմ յարմար մէկը չեմ տեսներ, ըսաւ, ուստի անոր հարստութիւնն ապահով պայմաններով չահագործելու համար, յատկապէս խորհուրդ հարցնելու եկայ։ Անծանօթի մը կոյմէ տրուած այս անհարկի այցելութիւն' բնական է որ քիչ մը տարօրինակ թուի. սակայն ամէն պարագայի մէջ անոր պատասխանատուն ես չեմ. ձեր ուղղամտութեան, մարդասիրութեան, և մասնաւորապէս առեւտրական հմտութեան համբաւն այնչափ հռչակուած է մայրաքաղաքիս մէջ, որ զձեզ ալ հոգեւոր զաւակներէս մին նկատելով, համարձակեցայ այսպէս ժամավաճառ ընել։

—Բաւ լիցի', Տէր Հայր, պատասխանեց Մրայոնեան' փութկոտ հերքումով մը, ժամավաճառութիւնն երբեք չեմ ընդունիր. մանաւանդ չափազանց ուրախ եմ որ ձեր սրբազան այցելութեամբ իրաւունք տուիք ինձ' օտարներու առջեւ մեր եկեղեցականներով պարծենալու։

—Աստուած օրհնէ', զուակս, յարեց Տէր Ամբակում, սալօնի կիանքէն յանկարծ ջերմեռանդ, սրբակեաց, աստուածավախ քահանայի մը կերպարանքին փոխանցուելով, Հոգւոյն Սրբոյ շնորհքը հովանի ըլլայ վրադ, Տէր Յիսուս զօրացնէ, զարգացնէ' եւ զօրավիգ ըլլայ ձեզ։

Ջերմեռանդ ածներով կ'պատասխանէր Մրայոնեան, քահանային այս սրտաբուղխ բարեմաղթութիւններուն, և չէր կրնար հիացումը զսպել անոր կատարելութիւններուն վրայ. տասը վայրկեան առաջ ընկերութեան բարձրագոյն դասուն մէջ զարգացած կենցաղագէտի մը կատարեալ ձեւերով կ'խօսէր, իսկ հիմա տիպար քահանայի մը յատուկ օրհնութիւններով իր ջերմեռանդութիւնը կ'շոյէր։ Եւրոպիոյ Հայ գաղթականութեան մէջ ալ քահանաներ տեսած էր Մրայոնեան. ո'րչափ հեռու էին անոնք Տէր Ամբակումի նմանելէ. անոնցմէ շատեր' ո'չ երբեւ ընկերական մարդ կրնային երկու խօսք փոխանակել մէկու մը հետ, և ոչ ալ երբեւ քահանայ, գիտէին եկեղեցականութեան արժէքը բարձր պահել։ Պատկառութեան մը առթիւ քահանայ մը հրաւիրած էին Ամստերտամ. հարսնիքը շատ փառաւոր էր, տեղւոյն հայ-լոյսի մեծամասնութեամբ ներկայ էր հարսնիքին եւ ամէն ոք հետաքրքրութեամբ կ'սպասէր հայկական պսակը տեսնելու։ Տէր պապան, որ Պորտօէն շատ կ'մխորժէր, այնչափ խմած էր որ ձեռնտուութեան պահուն գլտորեցաւ ինկաւ, խաղք խայտառակ ընելով Հայ վաճառականներն օտարներու առջեւ։

Մրայոնեան գիտէր այս ամենքն և համակրութեամբ կ'ոտգորուէր Տէր Ամբակումի բազմակողմանի ձիրքերը տեսնելով։ Կատարելապէս հասկցած էր որ քահանան այս պատրուակով կ'ուզէր այն հարուստ աղջիկն իրեն առաջարկել, սակայն ինք ընտրած էր արդէն իր սպազայ ամուսինն, եւ երեկոյթէն վերադարձէն ի վեր միշտ անոր վրայ կ'խորհէր։

Բայց արդեօք կարելի չէ՞ր օգտուիլ Տէր Ամբակումի կարողութիւնէն։ Յանկարծ այս գաղափարն յղացաւ Սուրէն եւ քաղցր ժպիտով մը.

—Ո՞րչափ հոգածութիւն կ'ցուցնէք ձեր ծուխերուն մասին, Տէր Հայր, ըսաւ, իրաւ է որ դուք ճշմարիտ քահանայ մ'էք եւ ամէն զոհողութիւն կ'ընէք ձեր հօտին համար։

—Մեր պաշտօնն ի՞նչ է զաւակս, պատասխանեց քահանան' կատարեալ բարեպաշտութեամբ։ Եկեղեցւոյ խորհուրդներուն սպասաւորել բաւական չէ քահանայի մը. ձեռքէն եկածին չափ պէտք է աշխատի նաեւ հօտին ամէն տեսակ բարօրութեանն համար.

Ի՞նչ ընէ հիմա այս աղջիկը, սրտանց մէկը չունի, զինք պաշտպանողներուն անձինքն ալ դրամին աչք տնկած են. ի'նչպէս ինքզինքը պաշտպանէ. Բնական է որ իր հոգեւոր հօր պարտքն ըլլայ անոր վրայ հսկել։

—Ի՞նչ ծառայութիւն կ'ուզէք որ մատուցանեմ ձեզ այս մասին։

—Կ'ուզէի որ օգտակար խորհուրդ մը տայիք, այս աղջկան հարստութիւնը չահագործելու համար։

Մրայոնեան մէկ երկու վայրկեան խորհելէ վերջ.

—Հարստութիւնը ի'նչ բաներէ կը բաղկանայ, հարցուց։

—Քանի մը կասր կալուած ունի, միացածը զուտ դրամ է, պատասխանեց Տէր Ամբակում, թէեւ բնաւ գաղափար չունէր Օր. Տաւեանի հարստութեան տեսակին վրայ։

—Կալուածներն եթէ չահաբեր են, ձգելու է իրենց նախնի վիճակին մէջ, ըսաւ Մրայոնեան, իսկ եթէ շատ ոչինչ հասոյթ մը կ'բերեն. ծախելով դրամի վերածելու և միւս դրամներուն հետ դրամատուն մը յանձնելով տոկոսի առնելու է։

—Ես ալ այն գաղափարէն եմ, յարեց քահանան, գոհ ըլլալով որ խօսակցութիւնն իր փափաքած կէտին հասաւ, եւ եթէ ներողամիտ ըլլաք, պիտի խնդրեմ որ ձեր քով ի պահ դրուին այս դրամները։

Մրայոնեան յանկարծ ցնցուելով, ամբողջ էութեամբը տակնուվրայ եղաւ. բայց չուտով յուզումն սքօղել ջանալով, արուեստակեալ ժպիտով մը.

—Մեք այդ կարգի գործառնութիւններ չենք կատարեր, Տէր Հայր, պատասխանեց։

—Խնդիրը տոկոսին վրայ չէ, ըսաւ Տէր Ամբակում. բաւական է որ սա աղջկան դրամը վստահելի ձեռքերու մէջ գտնուի։

—Ո'վ է սակայն այդ աղջիկը.

—Օր. Տաւեան կ'ըսուի. տեսած ըլլալու էք. ան կ'ճանչնայ կոր զձեզ. երեկոյթին մէջ ներկայացուեր էք իրարու, ըսաւ քահանան, այս անուան երիտասարդին վրայ ընելիք տպաւորութեան սպասելով սրտատրոփ։ Ա'խ եթէ Մրայոնեան քիչ մը համակրութիւն ցուցնէր աղջկան, ա'լ կարելի բան էր որ անոր օժիտը Թող տար։ Աճապին գումար մը կար մէջ տեղ եւ բարեկրօն քահանան անկից մեծկակ ժամուց մը չառած չէր կրնար խիղճն հանդարտեցնել։

Երիտասարդ դրամատէրն, ի զուր ուղեղն յոգնեցուց, Օր. Տաւեանը ճանչնալու, բնաւ այդ անունով աղջիկ մը չէր ներկայանար յիշողութեանն առջեւ. բայց որովհետեւ չափէն աւելի կ'զբաղէր անով քահանան, ամէն պարագայի մէջ անոր նկատմամբ մօտէն գաղափար մը գոյացնելու դիտումով.

—Ներեցէք, Տէր Հայր, երեկոյթին մէջ այնչափ շատ աղջիկներ կային որ, ըսաւ, հիմա Օր. Տաւեանն յիշել անկարելի կ'ըլլայ ինծ. բայց ի'նչպէս աղջիկ է արդեօք այդ օրիորդը։

Շ—ք.